

**Frans Kok gaat
dikkerds helpen
via internet**

Pag. 5

**Transgene
gewassen zijn
goed voor het
milieu**

Pag. 7

**Docente VHL
filmt de
gevolgen van
aids**

Pag. 10

WEEKBLAD VOOR WAGENINGEN UR/

2E JAARGANG/ 4 OKTOBER 2007

RESOURCE

#06

PAG. 8

**GEZONDE
DARM
HOEFT
GEEN
YAKULT**

COLOFON

Resource, Weekblad voor Wageningen Universiteit en Researchcentrum, is een onafhankelijk weekblad voor personeel en studenten van Wageningen UR en wordt uitgegeven door Cereales Uitgeverij; ISSN 1389-7756.

Redactieadres/ Binnenhaven 1, 6709 PD Wageningen, Postbus 357, 6700 AJ Wageningen, tel. 0317 466666, fax 0317 466667, e-mail resource@cereales.nl; secretariaat Linda Glasmacher en Sandra van den Brink-Vermeulen. Geopend van 8.30 tot 12.30 uur.

Redactie/ Korné Versluis (hoofdredacteur, algemeen nieuws), telefoon 0317 466680, e-mail korne.versluis@cereales.nl;

Lieke de Kwant (eindredactie), telefoon 0317 466685, e-mail liele.de.kwant@cereales.nl;

Yvonne de Hilster (eindredactie, studenten), telefoon 0317 466687, e-mail yvonne.de.hilster@cereales.nl;

Gert van Maanen (landbouw, plant), telefoon 0317 466684, e-mail gert.van.maanen@cereales.nl;

Sara van Otterloo (eindredactie international pages), telefoon 0317 466691, e-mail sara.van.otterloo@cereales.nl;

Amrish Baidjoe (studenten), telefoon 0317 466666, e-mail amrish.baidjoe@cereales.nl;

Jan Braakman (dier), telefoon 0317 466682, e-mail jan.braakman@cereales.nl;

Alexandra Branderhorst (Van Hall Larenstein), telefoon 0317 466669, e-mail alexandra.branderhorst@cereales.nl;

Wim Bras (Van Hall Larenstein), telefoon 0317 466669, e-mail wim.bras@cereales.nl;

Laurien Holtjer (groene ruimte, dier), telefoon 0317 466689, e-mail laurien.holtjer@cereales.nl;

Willem Koert (voeding, biotechnologie), telefoon 0317 466681, e-mail willem.koert@cereales.nl;

Paul Link (internet), telefoon 0317 466690, e-mail paul.link@cereales.nl;

Nicolette Meerstadt (studenten), telefoon 0317 466666, e-mail nicollette.meerstadt@cereales.nl;

Albert Sikkema (Van Hall Larenstein), telefoon 0317 466669, e-mail albert.sikkema@cereales.nl;

Joris Tielens (economie, buitenland), telefoon 0317 466688, e-mail joris.tielens@cereales.nl;

Martin Woestenburg (groene ruimte), telefoon 0317 466682, e-mail martin.woestenburg@cereales.nl.

Landelijk nieuws: Hoger Onderwijs Persbureau (HOP).

Foto's/ Guy Ackermans, Bart de Gouw, Martijn Weterings, BvB, Rita van Biesbergen, Ruben Smit, Hoge Noorden, Jurjen Bersee

Illustraties/ Henk van Ruitenbeek, Guido de Groot

Vormgeving/ Hans Weggen, telefoon 0317 466686, e-mail hans.weggen@cereales.nl. Basisvormgeving/ Office for Design, Loek Kemming

Druk/ Dijkman Offset BV

Directeur Cereales/ Henk Prevaes

Abonnementen/ Studenten van Wageningen Universiteit en personeel van Wageningen UR krijgen Resource gratis; anderen kunnen zich abonneren voor E52,50, buitenland E122,50 per jaar. Inlichtingen: telefoon 0317 466666.

Advertenties intern/ Onderdelen van Wageningen UR kunnen tegen speciaal tarief adverteren in Resource. Informatie bij het secretariaat. Kleintjes is de rubriek voor niet-commerciële advertenties. Kosten E5 (studenten en medewerkers E3,50) per 30 woorden.

Advertenties extern/ Van Vliet, bureau voor media-advies, Passage 13, Postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023 5714745.

Serviceberichten/ Beknopte, zakelijke mededelingen van eenheden van Wageningen UR aan studenten en personeel kunnen gratis in Resource worden geplaatst. Inlichtingen: 0317 466666.

RESOURCE

#06

WEEKBLAD VOOR WAGENINGEN UR/

2E JAARGANG/ 4 OKTOBER 2007

COACH

'Met wie spreek ik?', vraagt Martin Kropff.

'Met je persoonlijke gezondheidscoach, Martin', zegt Frans Kok. 'Frans Kok is de naam.'

'Geen idee hoe jullie in de rode cijfers zijn gekomen', zegt Kropff snel. 'Ik zal je even doorverbinden met Tij...'

'Doe geen moeite, jokkebrok', zegt Kok. 'Ik bel vanuit een andere hoedanigheid.' 'Gut', zegt Kropff. 'Je bent overgestapt naar Nijmegen.'

'Nog niet, gewaardeerde rector', zegt Kok. 'Ik doe een klusje voor de UVIT.'

'UVIT? De nieuwe verzekeringsreus? Die betalen zeker zo goed dat je graag extra geld wilt afdragen aan Wageningen UR. Ik verbind je meteen door met Tij...'

'De UVIT heeft een gezondheidstest op het web gezet waaraan iedereen mee mag doen', zegt Kok.

'Weet ik', zegt Kropff.

'Ik lever de wetenschappelijke onderbouwing voor die test. Hij berekent wat je zelf kunt doen om je gezondheid te verbeteren.'

'Oud nieuws, Kok', zegt Kropff. 'Als gezondheidsfanaat heb ik het ding zojuist zelf ingevuld.'

'Daar bel ik voor.'

'Wablijf?'

'Ik heb je uitslagen voor me op het scherm. Je premie moet omhoog.'

'Onmogelijk. Ik wip zelfs de stukje fetakaas uit mijn salade en ik eet om de andere dag vers gras.'

'Je bent overbevitamiend, Martin. Vita-chondrose. Ooit van gehoord?'

'En ik loop fanatiek hard', protesteert Kropff.

'Je knieën en enkels zijn zwaar overbelast, zieke man. Hoor je dat donderend geraas?'

'Ik hoor helemaal niets, Kok.'

'Ook je gehoor is niet meer wat het moet zijn. Maar het is jouw verzekeringspremie, die zojuist is begonnen op te klimmen naar astronomische hoogten.'

'Geven ze je commissie?', zegt Kropff bitter. 'Of doe je dit met iedereen waarmee je nog een appeltje hebt te schillen?'

'Welnee, domme Martin. Je kent me zo slecht.'

'Ik geloof je niet.'

'Dan mag je me nu doorverbinden met Tij.'

Willem Koert

Pag. 7

Verbod op nertsenfokkerij kost overheid honderden miljoenen

Pag. 13 Pipowagens tegen de kamernood

Pag. 14

Zwijnenjacht: 'De één schiet een poot eraf, de andere een snuit. Dat wil je niet hebben'

Page 20

Men with sweaty feet: now's your chance to help the fight against malaria

BOVEN HET MAAI- VELD

'De overheid heeft dit zelf gestimuleerd'

MEGASTALLEN

Gemeenten en provincies reageren verbaasd op de vele aanvragen voor megavarkensbedrijven. Onterecht, stelden onderzoekers van Alterra afgelopen week in een opiniestuk in het Brabants Dagblad. 'Ze hebben dit zelf gestimuleerd door landbouwontwikkelingsgebieden aan te wijzen.'

Media berichtten in augustus en september over de vele aanvragen van bedrijven voor stallen met meer dan twintigduizend varkens in het oosten en zuiden van Nederland. Burgers en actiegroepen reageerden met protest, en overheden toonden zich verrast. Dat laatste is vreemd, zegt dr. Froukje Boonstra. 'Ze zaten zelf aan de tafel waarin de reconstructieplannen zijn ontwikkeld. Spraken zij nooit over de vooruitzichten in de varkenshouderij?' Boonstra schreef samen met drs. Wiebren Kuindersma het artikel in het Brabants Dagblad. Beiden waren betrokken bij de evaluatie van de reconstructie van zandgebieden. Daaruit bleek dat de verplaatsing van honderden boerenbedrijven uit natuurranden moeizaam verloopt. De ruimte die voor hervestiging bedoeld was, wordt ondertussen ingenomen door varkensboeren die na de varkenspest een economische inhaalslag willen maken. 'Natuurlijk is het wrang dat nu vooral de grote varkensondernemers de nieuwe kansen benutten. Maar de aanvragen komen allerm minst uit de lucht vallen', stellen Boonstra en Kuindersma.

Overheden moeten hun verantwoordelijkheid nemen, vertelt Boonstra. 'Gemeenten reageren alsof ze niet aan grote intensieve veehouderijbedrijven hebben gedacht. Maar ik mis in hun reacties dat ze zelf bijdroegen aan de plannen. We hebben het stuk geschreven om dit aspect beter te belichten.'

Volgens de onderzoekers hebben de overheden ook zelf het burgerprotest over de megastallen gecreëerd. 'De plannen waren abstract en directe participatie van burgers kreeg weinig aandacht. Logisch dat burgers van zich laten horen nu de plannen bedreigend worden.' / LH

Om slagfoto Guy Ackermans

IN 'T NIEUWS

27 SEPTEMBER T/M 3 OKTOBER 2007

Drukke op de Bornsesteeg in de avondspits. / foto GA

GEEN AANPASSING DRUKKE BORNSESTEEG

De Bornsesteeg verwerkt sinds de opening van Wageningen Campus veel meer verkeer dan voorheen. Toch is de gemeente Wageningen niet van plan de smalle weg zonder fietspaden of trottoirs anders in te richten.

Een lange sliert auto's, kinderen met tennisrackets en hockeysticks die afslaan naar de Bongerd, en hordes studenten die na hun laatste college naar huis fiet-

sen. Sinds Wageningen Campus volledig in gebruik is genomen, is het op het voormalige landweggetje de Bornsesteeg dringen geblazen in de avondspits. Slachtoffers zijn, afgezien van een platgedreden egel in de berm, voor zover bekend nog niet gevallen. Maar wie ziet hoe een vrachtwagen zonder oplegger met grote snelheid om groepjes fietsers slalomt, moet concluderen dat een aanrijding niet ondenkbaar is. En dan zijn er ook nog

wandelaars en joggers die zich bij gebrek aan stoep in het gewoel mengen. 'Het is bekend dat de fietsaantallen gestegen zijn sinds het Forum geopend is', zegt Hans Cnossen van het Loket Ruimte van de gemeente Wageningen. Mede daarom is de weg onlangs opnieuw geasfalteerd. 'Maar voor zover ik weet zijn er geen plannen om de Bornsesteeg verder aan te passen.' / RE

DOCENTEN OP BEDRIJFSBEZOEK

De contacten bestaan en aan de wil mankeert niets. Toch verloopt de uitwisseling van kennis tussen de Leeuwarder hogescholen en het regionale bedrijfsleven stroef, constateert de Friese Kamer van Koophandel. De samenwerking blijft te vaak beperkt tot stageplekken en afstudeeropdrachten.

Om de partijen te prikkelen intensiever met elkaar om te gaan bedacht de Friese kamer Maak Kennis². Studenten en docenten kunnen in oktober een maandlang rondneuzen bij ruim tachtig bedrijven. De meest innovatieve ideeën worden beloond met een geldprijs van maximaal 1500 euro.

Aan kennis die in de la blijft liggen hebben we niets, was de videoboodschap van onderwijsminister Plasterk die collegevoorzitter Erica Schaper van Van Hall Laren-

stein dinsdagmorgen 2 oktober meestuurde aan alle Leeuwarder VHL'ers met de oproep vooral mee te doen aan Maak Kennis². Zelf ging Schaper met collega-bestuurders op tournee in de provincie om met ondernemers van gedachten te wisselen.

Een van de klachten van de bedrijfsvertegenwoordigers was dat ze een aanspreekpunt missen bij het onderwijs. Maar ze staken de hand in eigen boezem door daar aan toe te voegen dat ze door tijdsdruk dikwijls niet toekomen aan een afgewogen onderzoeksvraag. Ook bleken bedrijven nog maar mondjesmaat op de hoogte van de lectoraten aan de hogescholen, volgens Schaper de 'gouden sleutels' om deuren tussen het hoger beroepsonderwijs en bedrijfsleven te openen.

De balans opmakend concludeerde het

gezelschap dat een uitwisselingsprogramma wenselijk is. Verder gaan de hogescholen voorlichtingsmateriaal maken voor ondernemingen die willen weten bij welke ontwikkelingen in het onderwijs zij kunnen aanhaken. / WB

(INGEZONDEN MEDEDELING)

Kijk voor meer nieuws op de 'News and Events' site van Wageningen UR: www.intranet.wur.nl

ACADEMISCH SCHRIJVER KAN LEREN VAN COLUMBO

Columbo was in de jaren zeventig een populaire televisiedetective. De halfblinde rechercheur, gespeeld door Peter Falk, loste in vijftig minuten elke misdaad op. Het nieuwe aan de televisieserie was toen, dat de kijker na de eerste drie minuten van elke aflevering niet alleen wist welke misdaad er was gepleegd, maar ook wie het gedaan had.

De techniek in de televisieserie is heel toepasbaar in wetenschappelijke publicaties, zegt Linda McPhee, die al een kwart eeuw wetenschappers begeleidt bij het schrijven van wetenschappelijke artikelen. Ook in wetenschappelijke publicaties moet de lezer binnen drie minuten weten waar het artikel over gaat, wat de onderzoeker heeft onderzocht en wat de resultaten zijn.

Vrijdag 28 september begon McPhee aan een nieuwe cursus, met deelnemers Henrice Jansen van Wageningen Imares, en Eefke Weesendorp en Clazien de Vos van CIDC-Lelystad. Jansen heeft een publicatie in voorbereiding over de teelt van snoekbaars, en Weesendorp werkt aan een paper over de uitscheiding van het klassieke varkenspestvirus door besmette dieren. De Vos heeft drie artikelen in gedachten, ondermeer over mond- en klauwzeer en BSE. Tien middagen leidt McPhee de cursisten door de publicatie van een artikel. En mocht het nodig zijn, dan geeft ze ook daarnaast de cursisten ondersteuning.

Goed schrijven is niet alleen een kwestie van talent, maar ook van oefening, zegt McPhee. 'Er zijn mensen die heel goede stukken schrijven en geen idee hebben waarom dat zo is. Zij hebben talent. Maar je kunt het ook leren, voor een groot deel is het techniek.' Aan de hand van praktijkvoorbeelden laat ze vervolgens zien hoe je een introductie schrijft die de lezer snel het onderwerp van het artikel inzuigt. Bij een goede publicatie komt echter meer kijken. Een goed artikel in het verkeerde tijdschrift bereikt het verkeerde publiek. Soms zijn de illustraties doorslaggevend. McPhee kent mensen die wetenschappelijke tijdschriften scannen alsof het een stripboek is. 'Als de plaatjes niets nieuws laten zien, lezen ze de stukken ook niet.' Zelfs het tijdstip waarop een publicatie wordt aangeboden, is van invloed. Wetenschappelijke tijdschriften hebben een piek in hun aanbod rond kerst en tegen het begin van de zomervakantie. Wetenschappers blijken net mensen: ook zij willen voor de vakantie het werk nog even afmaken. Wie meer kans wil maken op publicatie van een stuk, kan beter een ander moment uitzoeken. / Jan Braakman

Na de eerste drie minuten van elke aflevering wist de kijker wie het gedaan had

SLANK EN GEZOND MET DE DIGITALE COACH

Wageningen UR introduceert samen met verzekeraar UVIT (Univé, VGZ, IZA en Trias) een gezondheidscoach op internet. De coach moet mensen advies op maat gaan geven. Dat hebben voedingshoogleeraar Frans Kok, en Edwin Velzel, bestuursvoorzitter van de verzekeraar woensdagavond 3 oktober bekendgemaakt.

Volgens Kok hebben de twee partijen afgesproken om de komende vijf jaar de gezondheidssite te bouwen. Uiteindelijk moet de site niet alleen wetenschappelijk informatie bevatten over gezond eten en bewegen, maar ook discussiefora en de mogelijkheid om persoonlijk begeleid te worden bij plannen om af te vallen. UVIT is de op één na grootste zorgverzekeraar van Nederland. Wageningen UR en UVIT zijn verder in gesprek met Philips over apparatuur om zelftests uit te voeren. Ook het Nederlands Huisartsen Genootschap praat volgens Kok mee over de plannen. Kok: 'Het moet een gezaghebbende onderneming worden. Internet is nu een jungle van aanbiedingen van zelftests en gezondheidsadviseurs. Daar zit veel onzin bij. Wij willen adviezen geven volgens de meest recente inzichten. De

adviezen van de coach moeten bovendien aansluiten op de adviezen van de huisarts.' Kok verwacht dat de gezondheidscoach ook nieuwe gegevens voor onderzoek gaat opleveren, en wellicht ook fondsen voor onderzoek naar leemtes in de kennis over gezonde voeding. 'We denken dat mensen een gezonde levensstijl makkelijker vasthouden als ze persoonlijk advies krijgen, en ergens op terug kunnen vallen als het even tegen zit.' Bezoekers van de site vullen veel gegevens over hun levensstijl in, en geven die zo ook aan hun zorgverzekeraar. 'Eén van de dingen waar we nog over na moeten denken is de manier waarop die gegevens worden gebruikt', zegt Kok. 'We willen niet dat mensen afgeschrikt worden om mee te doen, omdat ze bang zijn dat de verzekeraar de gegevens gebruikt om de premie ter verhogen. UVIT denkt erover om mensen die via de coach aan hun gezondheid proberen te werken, ook vergoedingen te geven. Dat kan alleen als ze ook de gegevens van cliënten hebben. Ik ga ervan uit dat UVIT daar geen misbruik van wil maken, daar zou de hele pers opdruken. Maar het is nog wel een probleem waar we over na moeten denken.' / KV

5 oktober Night of Food

Aanvang 20:30 • Locatie Junushoff • Toegang gratis

Over de laatste food innovaties en de gezondheidsclaims die er gemaakt worden

Ernst Woltering (Greenery/Rijk Zwaan) en Renger Witkamp (Wageningen UR)

Doe mee en laat van je horen.

Onder leiding van Gijs Weenink, directeur Debat Academie, debatteren wetenschap en bedrijfsleven over zin en onzin op het gebied van voeding, gezondheid en milieu.

HALF MILJOEN VOOR BIQUALIS

Biqualis, een bedrijf dat recent is voortgekomen uit het NMR-centrum van Wageningen UR, heeft een startkapitaal van 475 duizend euro gekregen. Het bedrag is afkomstig van Wageningen Business Generator, Biox Biosciences en Mibiton. 'Ons onderzoekslaboratorium levert analyses die een paar stapjes preciezer zijn dan de gangbare analyses', zegt Biqualis-

directeur Jeroen van der Leijé. 'We combineren massa-spectroscopie met NMR, en hebben via onze binding met de universiteit toegang tot geavanceerde kennis. We werken voor voedings- en cosmeticabedrijven die precies willen weten wat er in hun grondstoffen zit, maar ook voor overheden die een onbekende stof in het water vinden.' / WK

DIDGERIDOO/ Deelnemers van een workshop bij het Wageningse studentenpastoraat konden dinsdag 2 oktober blazen op didgeridoos. Deze oerinstrumenten van de Australische Aboriginals zijn normaal van hout, maar zijn ook gemakkelijk te maken van berenklaauw. Je bespeelt de lange buis - die onderaan krom is en een beetje uitloopt - door met een continue luchtstroom te blazen in de met was op maat gemaakte opening. Althans, dat is de bedoeling. Het leverde hier en daar vooral gehijg en gepruttel op. De vijftien deelnemers leerden vanuit hun buik te ademen, en ze moesten hun lippen laten trillen en tegelijkertijd glimlachen. Een moeilijke opgave. Door stevig te blazen krijg je eerst de grondtoon te horen en door het vormen van klinkers en medeklinkers in de mond ontstaan verschillende geluiden. Alle verschillende tonen maakte de ruimte tot een zoemende bijenkorf. / NM, foto GA

DIPLOMA ZONDER ONNODIGE THEORIE

Achttien studenten van Van Hall Larenstein ontvingen afgelopen week als eersten hun *associate degree* (AD) Melkveehouderij. Onder hen Jaap Moes uit Oostwold. Hij wil veeboer zijn – niet meer en niet minder – maar dan wel eentje die serieus wordt genomen.

Moes is het schoolvoorbeeld van de categorie studenten die hogescholen willen bereiken met de *associate degree*, de nieuwe studielag tussen mbo en hbo. Een volledige bachelorstudie Dier- en veehouderij vond de Groninger te theoretisch en te lang. Het korte AD-traject bood uitkomst. Het verschaft Moes voldoende kennis en status om te slagen als melkveehouder. 'Bij de AD-opleiding krijg je alleen de modules die je nodig hebt om een bedrijf te runnen, al het overbodige is eraf gehaald', vertelt Moes. 'Ik heb een duidelijk doel voor ogen, ik wil zelfstandige boer of bedrijfsleider worden. Heb je dat niet, maak dan het hbo-traject af, dan kan je kiezen.' Met de een- of tweejarige AD-programma's proberen de hogescholen op steeds meer vakgebieden de drempel te verlagen voor mbo'ers die twijfelen aan het nut van een hbo-studie. De verkorte opleiding staat op zichzelf, maar kan ook net het benodigde psychologische duwtje betekenen naar een volwaardig hbo-diploma, redeneren de hogescholen. / WB

UIT 'T VELD

NIEUWS UIT DE WETENSCHAP

VEGETATIEPATROON KONDIGT VERWOESTIJNING AAN

Niet de hoeveelheid vegetatie zegt iets over de kans op verwoestijning van droge gebieden, maar de patronen waarin de planten staan. Dat ontdekte een Utrechtse promovenda die wordt begeleid door prof. Peter de Ruiter, hoofd van het Centrum Bodem van de Environmental Sciences Group. Nature publiceerde de resultaten in het septembernummer.

Wereldwijd wonen ruim twee miljard mensen in halfwoestijnen, waar ze afhankelijk zijn van het beetje groen dat er groeit. Zeventig procent van deze droge ecosystemen wordt continu bedreigd door volledige woestijnvorming. De overgang naar een woestijn zonder begroeiing is vaak abrupt en moeilijk waarneembaar. 'De verandering is niet alleen afhankelijk van de hoeveelheid vegetatie. Een semi-woestijn met slechts een paar plantjes kan stabiel zijn dan één waarvan de grond meer bedekt is', vertelt De Ruiter. De Wageningse hoogleraar begeleidde samen met dr. Max Rietkerk van de Universiteit Utrecht de promovenda Sonia Kefi MSc. Zij ontdekte dat niet de hoeveelheid vegetatie maar de patronen van kleine en grote plekken met begroeiing voorspellen of een abrupte overgang naar woestijn nabij is.

'De grootte van de begroeide gebiedjes en de frequentie waarmee ze voorkomen volgen altijd een wiskundige wet', vertelt De Ruiter. Zodra de vegetatiepatronen afwijken van deze wiskundige wetmatigheid, nadert een halfwoestijn de overgang naar

Op de droge grond van Zaragoza, Spanje, groeien planten in kluitjes om elkaar te helpen overleven. / foto Yolanda Pueyo

een woestijn. Hoe meer kleine plekjes met begroeiing er zijn, hoe dichter het droge gebied bij de kritische grens zit. Als wetenschappers tijdig opmerken dat verwoestijning dreigt, kunnen nog maatregelen worden getroffen om dit te voorko-

men, zoals vermindering van de begrazing. 'Dit soort maatregelen hebben een enorme invloed op het bestaan van de bevolking. Die moet je alleen nemen als het écht nodig is', zegt De Ruiter. Daarom is het belangrijk om goede signaleringsme-

thodes te vinden. 'De indicator die we nu hebben gevonden kan woestijnvorming voorkomen, maar ook verhinderen dat mensen onnodig lijden onder voorzorgsmaatregelen die worden getroffen voor het behoud van het ecosysteem.' / LH

PAKJE BOTER EXTRA KOST KOE VEEL ENERGIE

Een menu met veel bietenpulp of plantaardig vet stelt een koe in staat om per dag bijna een pakje boter extra te maken. Maar deze melkvetproductie gaat ten koste van haar eigen gezondheid. Eigenlijk is de koe net nadat ze een kalf heeft gekregen beter af met zetmeelrijk voer zoals maïs, waarmee ze vooral in haar eigen energiebehoefte kan voorzien

Promovendus ir. Ariëtte van Knegsel heeft zestien hoogproductieve koeien verschillende soorten voer geserveerd om na te gaan met welk voer een koe het best af is. Het is een bekend probleem dat koeien die net een kalf gekregen hebben, gezondheidsproblemen kunnen krijgen door een negatieve energiebalans. Veehouders compenseren dat door energierijk voer te geven.

Maar voor de gezondheid van de koe is van belang in welke vorm die energie op het bordje komt. Als het voer in de vorm van vetten of vetzuren wordt opgediend, kan de koe er weinig anders mee dan de

vetten uiteindelijk te verwerken in de melk. Voer dat zetmeel bevat, draagt wel bij aan de energiebalans van de koe. Het verschil tussen de twee menu's kan bij een productie van bijna veertig liter melk per dag bijna een pakje boter aan melkvet schelen: 220 gram per dag. Een verklaring is mogelijk dat door het verhoogde zetmeelrantsoen de insulineproductie in de koe toeneemt. Insuline zou ervoor kunnen zorgen dat de koe de opgenomen energie ten gunste laat komen van zichzelf en niet in de melk stopt. Of een beter menu voor de koe ook beter is voor de portemonnee van de melkveehouder, valt nog te bezien. Van Knegsel zegt dat de verwachtingen daarvoor wel positief zijn. Ze veronderstelt dat de boer minder kwijt is aan bijvoorbeeld de dierenarts als de dieren een goede energiebalans hebben. / JB

Ariëtte van Knegsel promoveert op 10 oktober bij prof. Bas Kemp, hoogleraar Adaptatiefysiologie, en prof. Seerp Tamminga, emeritus hoogleraar Diervoeding.

VROUWENEMANCIPATIE HELPT TEGEN DE HONGER

Als vrouwen van de Gurung in Nepal meer te zeggen krijgen, krijgen de kinderen beter te eten en wordt de bevolkingsgroei beperkt, blijkt uit onderzoek van sociologe Narayani Tiwari.

De positie van vrouwen in Nepal is niet best. In de cultuur worden ze beschouwd als tweederangs burgers en er zijn discriminerende wetten. Zo kunnen bijvoorbeeld alleen zonen land erven van hun ouders. Tiwari onderzocht de positie van vrouwen onder de Gurung. Juist bij deze etnische groep is de positie van vrouwen iets beter, en de sociologe hoopte daarin aangrijpingspunten te vinden om ook in de rest van Nepal de positie van vrouwen te verbeteren. Vrouwen zijn de belangrijkste voedselproducenten in de dorpen van de Gurung. Maar het lukt vaak niet om het hele jaar door voldoende voedsel te produceren. Tegen de oogsttijd zijn de voorraden op en krijgen de kinderen te weinig eten. Dat komt onder meer doordat vrouwen geen land in eigendom mogen hebben en daar-

door onvoldoende land kunnen bewerken. Een sterkere positie van vrouwen verbetert de voedselzekerheid, concludeert Tiwari. Narayani onderzocht ook het verband tussen de mate van autonomie van vrouwen en het aantal kinderen dat ze hadden. Ze vond dat vrouwen met een betere opleiding en een hoger inkomen minder kinderen hadden. Ook bleek dat de vrouwen van de Gurung gemiddeld iets minder kinderen krijgen dan andere Nepalese vrouwen. Tiwari heeft wel goede hoop dat er iets gaat veranderen aan de uitbuiting van vrouwen in Nepal. 'Onder de Gurung hebben vrouwen moedergroepen opgezet die pleiten voor emancipatie van de vrouw. Zelfs ongeletterde vrouwen zijn in zulke groep actief om te streven naar gelijkheid in hun gezin en in de samenleving.' Volgens Tiwari kunnen de moedersgroepen van de Gurung een voorbeeld worden voor de rest van Nepal. / JT

Narayani Tiwari promoveert op 4 oktober bij prof Anke Niehof, hoogleraar Sociologie van consumenten en huishoudens.

‘Maatregelen tegen verwoestijning hebben een enorme invloed op de bevolking’

TRANSGENE GEWASSEN ONTZIEN HET MILIEU

Boeren die transgene gewassen verbouwen, gebruiken minder bestrijdingsmiddelen en ontzien zo het milieu. Dat concluderen onderzoekers van RIKILT en enkele internationale collega's in een literatuurstudie die binnenkort verschijnt in *Pest Management Science*.

Het landbouwareaal waarop genetisch gemodificeerde gewassen groeien is twee keer zo groot als Spanje. De meeste gewassen zijn door de modificatie beter bestand tegen ziekten. Sommige maken hun eigen insecticide aan, doordat ze genen uit de bodembacterie *Bacillus thuringiensis* hebben gekregen; bijvoorbeeld Bt-katoen en Bt-maïs. Of het gewas is door een genetische ingreep opgewassen tegen een doeltreffend herbicide als Round Up, waardoor al het onkruid het loodje legt als een boer spuit, maar niet het gemodificeerde gewas. De International Union for Pure and Applied Chemistry, een organisatie voor de chemische industrie, begon in 2002 met een project waarin onderzoekers uit negen landen in kaart brachten wat de introductie van genetisch gemodificeerde ge-

wassen betekende voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen. De leider van dat onlangs afgesloten project, dr. Gijs Kleter van RIKILT, is ook de eerste auteur van de studie die binnenkort verschijnt. De publicatie laat zien dat in de Verenigde Staten – waar bedrijven en de overheid meer gegevens hebben verzameld dan in andere landen – boeren die herbicide-resistente soja, maïs en katoen verbouwen 25 tot 33 procent minder bestrijdingsmiddelen gebruiken dan boeren die niet-gemodificeerde soja, maïs en katoen op hun akkers hebben staan. Soortgelijke cijfers komen ook uit andere landen. In Canada gebruiken boeren die bijvoorbeeld herbicideresistent koolzaad verbouwen 37 procent minder bestrijdingsmiddelen. De genplanten die zelf insecticide aanmaken, maken zelf eigenlijk ook een bestrijdingsmiddel. Australische onderzoekers berekenden echter dat Bt-katoen ook nog minder milieubelastend is als je dat door de plant aangemaakte gif meeneemt in de rekensom; 53 tot 23 procent minder dan bij het gangbare katoen. Naast milieuvoordelen hebben gengewas-

sen volgens de onderzoekers meer voordelen. Landarbeiders en boeren komen namelijk minder in contact met bestrij-

dingsmiddelen, en ook de blootstelling van consumenten aan bestrijdingsmiddelen daalt met tientallen procenten. / WK

(ADVERTENTIE)

5 oktober *Night of Food*

Aanvang 20:30 • Locatie Junushoff • Toegang gratis

Over gezonde-keuze-logo's en het effect op een bewustere keuzemogelijkheid voor consumenten

Onno Fransen (Albert Heijn) en Dick Veerman (foodlog.nl)

Doe mee en laat van je horen.

Onder leiding van Gijs Weenink, directeur Debat Academie, debatteren wetenschap en bedrijfsleven over zin en onzin op het gebied van voeding, gezondheid en milieu.

VERBOD NERTSENFOKKERIJ KOST OVERHEID VEEL GELD

Als de nertsenhouderij in Nederland met onmiddellijke ingang wordt verboden, dan kost het de overheid bijna vijfhonderd miljoen euro om de nertsenfokkers te compenseren. Dat berekende het LEI. En omdat er zoveel te verdienen valt met de pelsdieren, zal de fokkerij zich waarschijnlijk verplaatsen naar het buitenland.

De SP heeft met een initiatiefvoorstel het plan gelanceerd om de nertsenhouderij in Nederland te verbieden. De fokkerij is omstreden omdat de kleine roofdiertjes in gevangenschap niet hun natuurlijke gedrag kunnen vertonen. Als de overheid besluit om de nertsenhouders na een verbod te compenseren voor de geleden schade, dan kost dat 479 miljoen euro aan tegemoetkoming voor inkomensschade, sloopkosten en vermogensschade, berekende het LEI in een quick scan op verzoek van het ministerie van LNV. De belastingsschade voor de primaire bedrijven komt daar nog bovenop, evenals de schade die slachterijen lijden als ze hun vleesafval niet meer kunnen verkopen aan de nertsenhouders. Het voorstel van de SP kan goedkoper uitgevoerd worden als de nertsenhouderij tien jaar de tijd krijgt om te stoppen. Dan kost de compensatie van de nertsenhouders 179 miljoen euro, vooral aan inkomensschade.

Punt is wel, zegt onderzoeker Willy Baltussen, dat het zeer waarschijnlijk is dat de productie van nertsvelen zich naar het buitenland zal verplaatsen. 'Want er

Het LEI heeft onderzocht wat de consequenties zijn van een verbod op de omstreden nertsenfokkerij. / foto bvBeeld

wordt veel geld verdiend in de nertsenhouderij. Maar dat hoeft geen reden te zijn het niet in Nederland te verbieden. We verbieden ook kinderarbeid in Neder-

land, terwijl we weten dat dat elders ook voorkomt.' De ruim 160 nertsenhouders in Nederland verdienen de afgelopen jaren ge-

middeld ruim 200 duizend euro netto per jaar. De hoge inkomens zijn een belangrijke reden waarom de sanering zo duur zou zijn. / JT

DE OVERSPANNEN BELOFTEN VAN PROBIOTICA

‘Dat ze ook bij gezonde mensen een positief effect hebben, is niet bewezen’

In de negentiende eeuw zocht een Russische onderzoeker naar een middel dat het leven verlengt, en stuitte op een bacterie met een vermeende vitaliserende werking. Nu, meer dan een eeuw later, besteden consumenten wereldwijd jaarlijks zes miljard dollar aan Vifit, Yakult en andere producten met probiotica. Maar of ze echt werken weten wetenschappers nog steeds niet zeker.

door WILLEM KOERT, foto GUY ACKERMANS

In Europa, waar de consumenten sceptisch en cynisch zijn geworden, houden de bedrijven hun mond over de wortels van de probiotica-industrie. Zo niet in Japan, het thuisland van Yakult Hons-ha. Daar vertellen onderzoekers en bestuurders van Yakult trots over de oprichter van het bedrijf, Minoru Shirota. In de jaren twintig van de twintigste eeuw, toen hij nog medicijnen studeerde, raakte Shirota in de ban van het boek *The Prolongation of Life*. In dat boek, dat verscheen in 1901, vertelde de Russische onderzoeker en Nobelprijswinnaar Elie Mechnikov over zijn ontdekking van een bacterie die het leven zou verlengen en het lichaam tot op hoge leeftijd gezond zou houden. Mechnikov vond de bacterie in de yoghurt die Bulgaarse boeren en landarbeiders dronken. Volgens de Rus bleven die Bulgaren tot op hoge leeftijd vitaal. Mechnikov isoleerde de bacterie, die hij *Bacillus bulgaricus* noemde, en at de rest van zijn leven trouw Bulgaarse yoghurt. Geïnspireerd door Mechnikov ging Shirota na zijn afstuderen op zoek naar een goedaardige bacterie die je via een goedkoop voedingsmiddel kon innemen, die de zuren in de maag overleefde en zich vestigde in de darm. Toen Shirota er eentje vond, stopte hij hem in magere melk en bracht dat product in 1935 op de markt. Dat was Yakult. De Yakult die nu in de winkels ligt, is vrijwel identiek aan de Yakult die Shirota maakte. Het was het begin van een industrie die alleen maar harder is gaan groeien. Elk jaar consumeren we twintig tot dertig procent meer producten met probiotica dan in het jaar daarvoor.

MOEDERMELK

Op 21 september 2007 promoveerde dr. Eline Klaassens bij prof. Willem de Vos, hoogleraar Microbiologie aan Wageningen Universiteit, op een onderzoek naar bifidobacteriën in de menselijke darm. Hoewel probiotica al decennia op de markt zijn, is de wetenschappelijke belangstelling voor goedaardige bacteriën pas recent op gang gekomen, vertelt Klaassens, die is verbonden aan de leerstoelgroep Microbiologie. 'Twintig jaar geleden beschouwden wetenschappers de dikke darm nog als een soort opslagplaats voor voedsel, waar toevallig ook bacteriën aanwezig waren. Hoe belangrijk die bacteriën zijn, realiseren we ons pas sinds kort. Eerst ontdekten onderzoekers dat die bacteriën B-vitamines en vitamine K helpen aanmaken. Later realiseerden ze zich dat diezelfde organismen belangrijke metabole functies vervullen.' Darmbacteriën breken onder meer vezels af die ons lichaam zelf niet kan afbreken, en helpen zo bij de vertiering van voedsel. Ze zetten de vezels onder meer om in *short chain fatty acids*. Sommige onderzoekers vermoeden dat die kleine vetzuurtjes, nadat ze zijn opgenomen door de darmen, het lichaam meer energie laten verbruiken. Een dieet dat bacteriën meer korte ketenvetzuren laat aanmaken, denken ze, kan helpen tegen overgewicht.

Klaassens zelf onderzocht welke genen in de bifidobacteriën in de menselijke darm actief zijn, en welke eiwitten die genen laten aanmaken. 'Tien tot vijftien procent van het genoom van darmbacteriën bestaat uit genen die te maken hebben met de afbraak van suikerketens zoals vezels', zegt ze. 'Bij andere bacteriën is dat maar drie procent.' Sommige genen zijn betrokken bij de afbraak van suikerketens die het slijmvlies van de dikke darm afgeeft. Andere genen zijn betrokken bij de afbraak van galacto-oligosacchariden (GOS), onverteerbare vezels die we via onze voeding binnenkrijgen. 'Je vindt die suikerketens ook in moedermelk', zegt Klaassens. 'In de ontlasting van baby's die borstvoeding krijgen vind je bacteriën waarin de genen die zijn betrokken bij de afbraak van GOS zijn geactiveerd.' Moedermelk bereidt de darmen van baby's kennelijk voor op het moment dat het kind onverteerbare suikerketens gaat consumeren. De GOS in de moedermelk stimuleert de groei van de bifidobacteriën die de baby daarbij moeten helpen. Een fraai voorbeeld van de co-evolutie van mens en zijn darmbacteriën.

VRUCHTBAARHEID

'Eigenlijk zijn wij symbionten', zegt dr. Mirjana Rajilic-Stojanovic van de leerstoelgroep Microbiologie. 'Van alle cellen in een willekeurige mens is slechts tien procent menselijk. De overige negentig procent bestaat vooral uit bacteriën. Een gezond mens draagt zo'n anderhalve kilo aan bacteriën met zich mee.' Rajilic-Stojanovic promoveerde in juni 2007. In haar promotieonderzoek verzamelde ze alle micro-organismen die onderzoekers ooit in de menselijke darm hebben gevonden sinds 1885 – het jaar waarin onderzoekers voor de eerste keer een micro-organisme in het menselijke spijsverteringskanaal ontwaarden. Sindsdien hebben onderzoekers er meer dan duizend beschreven. De meeste bacteriën in en op de mens leven in de dikke darm. De door bacteriën gekoloniseerde darm is net zo'n belangrijk orgaan als de lever, zegt Rajilic-Stojanovic. 'Je vindt in de literatuur aanwijzingen voor effecten van de darmflora op zo'n beetje elk gezondheidsaspect. In de jaren tachtig ontdekten onderzoekers bijvoorbeeld dat micro-organismen in de darm misschien zelfs invloed hebben op de vruchtbaarheid van vrouwen.' De laatste tien jaar is de wetenschappelijke interesse in probiotica explosief gegroeid. Een recent overzichtartikel telde een kleine drieduizend papers. De artikelen beschrijven effecten van melkzuurbacteriën op overgewicht, cholesterol, allergie en uiteraard vooral op darmaandoeningen zoals constipatie, het prikkelbare darmsyndroom en de ziekte van Crohn. Bij die aandoeningen werken probiotica verlichtend. Ze verdringen bacteriën die eiwitten omzetten in zwavelwaterstof, een stof die darmcellen prikkelt en ontstekingsreacties uitlokt. Hetzelfde verdringingsprincipe ligt ten grondslag aan het positieve effecten van probiotica op diarree. De

diarree die wordt veroorzaakt door behandeling met antibiotica is bijvoorbeeld dikwijls het gevolg van de opportunistische bacterie *Clostridium difficile*, die zich in de door de medicijnen ontvolkte dikke darm snel vermeerderd. Probiotica nemen de groei van clostridium in, en versnellen zo de normalisatie van de darmflora. In andere trials bleken capsules met probiotica toeristen te beschermen tegen reizigersdiarree, waarschijnlijk omdat kwaadaardige bacteriën minder kans krijgen. 'Die bestaande studies zijn overtuigend, maar hebben wel betrekking op mensen waarbij de darmen niet optimaal werken', zegt Eline Klaassens. 'Of probiotica ook bij gezonde mensen een positief effect hebben, kun je er niet uit afleiden.' Tegen dat probleem liepen ook de Nederlandse voedingswetenschappers op, die zich onlangs op verzoek van het Voedingscentrum bogen over de gezondheidsclaims van producten als Danones Activia, Campina's Vifit en Yakult. Tot de onderzoekers behoorden Wageningse kopstukken als prof. Gert Jan Schaafsma, dr. Ellen Kampman en prof. Frans Rombouts. Uit hun rapportage, gepubliceerd op www.voedingscentrum.nl, blijkt dat de onderzoekers de claims van die producten uiteindelijk goedkeurden vanwege het *circumstantial evidence*. Daarom mag Yakult bijvoorbeeld zeggen dat het drinken van een fles Yakult per dag 'kan bijdragen aan een evenwichtige darmflora door een toename van het aantal lactobacillen'. De onderzoekers vonden echter wel dat 'er onzekerheid is over de gevolgen van een verhoogd aantal lactobacillen voor de gezondheid op de lange termijn'.

GEZONDE MENSEN

Desondanks suggereren advertenties voor producten met probiotica dat ze normale, gezonde individuen robuust gezond kunnen maken. Wetenschappers voelen zich ongemakkelijk bij de vraag of dit waar is. 'We zijn er volop mee bezig, maar een eenduidig antwoord op die vraag hebben we niet', bekent dr. Erwin Zoetendal van de leerstoelgroep Microbiologie. 'Het effect van probiotica hangt bijvoorbeeld af van de probiotische stam die je gebruikt, het stuk darm waarnaar je kijkt – in de dunne darm gebeuren weer andere dingen dan in de dikke darm – en de samenstelling van de darmflora. Die is voor een belangrijk deel genetisch bepaald, maar hangt ook af van voedingsfactoren. Maar over hoe de darmflora, de gastheer, voeding en probiotica precies op elkaar inwerken weten we nog maar weinig.' De darm is nu eenmaal een complex ecosysteem, waarin honderden organismen met elkaar samenleven. Dat ecosysteem verschilt bovendien van individu tot individu. Het achterhalen van het effect van het toevoegen van enkele goedaardige bacteriële stammen is een taak die de wetenschap op dit moment nog boven de pet gaat. 'Probiotica zijn geen onzin', besluit Eline Klaassens. 'Ze doen echt iets. Maar fabrikanten zouden voorzichtiger met hun claims moeten zijn.' ◀

Loes Witteveen is net gekomen van de drukte rondom de opera Valley of the Druves die ze verzorgde bij de opening van Forum, en legt nu de laatste hand aan de film *Close concerns, distant mountains*. Het is de laatste van een serie over de invloed van aids op de agrarische gebieden van Afrika en Azië. Witteveen, coördinator van de mastercursus TREAT bij Van Hall Larenstein Wageningen, maakte de films voor mensen die in deze gebieden werken aan plattelandsontwikkeling.

door ALEXANDRA BRANDERHORST, foto's RICO LIE en PRASANTH THACHAPUZHA

Loes Witteveen tijdens de opnames van haar films over plattelandsontwikkeling en aids.

‘De openheid waarmee mensen meewerken aan projecten is zo bijzonder, dat vertrouwen mag je niet beschamen’

Aids was een shockerend probleem dat ineens op het bord van de professionals kwam te liggen’, vertelt Witteveen. ‘Er zijn natuurlijk wel meer dodelijke ziektes, maar het wrede van aids is dat het mensen treft tussen de twintig en de vijftig jaar, de productieve bevoelingsbevolking dus.’ Kwetsbare groepen als kinderen en bejaarden blijven over. En dan gaat er ook nog arbeidskracht verloren aan de langdurige verzorging van zieken, evenals door de vaak lange rouwrituelen. Bovendien rust er een taboe op aids, als seksueel overdraagbare aandoening. ‘Je mag aan van alles dood gaan, aan malaria en longziekten, maar niet aan aids’, aldus Witteveen. ‘De ziekte wordt sterk gestigmatiseerd binnen een conservatieve sector als de landbouw, maar raakt aan existentiële problemen. Het gaat om een epidemie die de hele maatschappij treft en die hartverscheurende situaties veroorzaakt.’ In de film *When I die, tell Eliza* over aidswezen in Zambia, vertelt Florence dat ze op haar zeventiende voor de acht kinderen van haar aan aids overleden zus en zwager moest zorgen. Om de kinderen eten te kunnen geven en naar school te kunnen laten gaan, ging ze in de stad aan de slag als prostituee. Negen maanden na de opnames stierf ze; de film is aan haar opgedragen. Witteveen vond haar verhaal shockerend. ‘Het is een klassiek migratieverhaal, maar daar hadden we toen nog geen notie van. Dit soort individuele verhalen stonden model voor groepen mensen en trends die we jarenlang niet hebben gezien.’ De verspreiding van hiv/aids op het platteland confronteert ontwikkelingswerkers met problemen als het wegvallen van arbeidskracht en de armoedespiraal waarin mensen terechtkomen als ze uit nood naar de stad mi-

greren. Oplossingen zoeken de professionals bijvoorbeeld in kredietverlening aan getroffen families en in het introduceren van gewassen die kinderen en bejaarden ook kunnen verbouwen. De vijf films uit de serie zijn gemaakt tijdens opfriscursussen over aids en rurale ontwikkeling voor internationale alumni van hogeschool Van Hall Larenstein (VHL) en Wageningen Universiteit. Tanzania, Zambia, India en Ghana vormden de locaties van deze cursussen. ‘Het was hartstikke duur om zo’n cursus voor 25 man te organiseren’, legt Witteveen uit. ‘Daarom zochten we een manier om de kennis en ervaring die voortkwam uit zo’n uitwisseling met meer mensen in het vakgebied te delen. We wilden de energie en betrokkenheid die van de cursisten afspatten, vastleggen om daarmee mensen te motiveren en inspireren.’

BREED PUBLIEK

De eerste film uit 2002 gaat over door aids getroffen plattelandsgemeenschappen in Tanzania. Witteveen: ‘Hij werd geschoten met een kleine Sony-camera, maar bleek een enorme uitwerking te hebben. Ondanks de ongerichte distributie was er veel vraag naar.’ En ook de opvolgers van deze film bleken interessant voor een breder publiek dan de oorspronkelijke doelgroep van professionals in plattelandsontwikkeling. Zo werd de film over Zambia daar op de nationale televisie vertoond en zijn er twee films geselecteerd voor een festival van internationale *community films* in Northampton. Witteveen: ‘De films geven geen mening weer en het zijn ook geen documentaires. Ze laten zien dat het goed is om je af te vragen hoe dingen in elkaar zitten. Mensen worden geraakt door het onderwerp en de openheid van de geïnterviewde mensen. Sommigen vinden het trage films. Dat klopt wel, ze zijn

'JE MAG AAN ALLES STERVEN BEHALVE AAN AIDS'

niet op MTV-snelheid gemonteerd. Wat niet wordt gezegd is ook van belang.'

Het idee voor het thema hiv/aids en de gevolgen daarvan voor plattelandsontwikkeling ontstond acht jaar terug, toen studenten van de cursus Training, Rural Extension And Transformation er een korte film over maakten. TREAT, een specialisatie bij de masteropleiding Management of Development, richt zich op communicatie en voorlichting bij veranderingsprocessen in plattelandsgebieden. De studierichting heeft alleen internationale studenten en kent een onderdeel media-studies. 'Daarbij gaat het om verbeelding, praktische uitwerking en creativiteit. Eigenlijk wordt er eens op een andere manier aan studenten getrokken', aldus Witteveen.

BLOOT ONDERBEEN

Het filmpje van drie minuten over de aidsproblematiek op het platteland leidde tot heftige commotie, herinnert Witteveen zich. 'Er gingen geruchten rond dat het een pornofilm zou zijn. Het blootste wat erin zat was een shot van een onderbeen! Voor ons was de opschudding een indicatie van de kracht van film, te samen met een onderwerp waar iedereen reuze zenuwachtig van werd.'

De vijf films die volgden regisseerde Witteveen zelf, evenals een deel van de opera Valley of the Druves die studenten van VHL opvoerden bij de opening van Forum. 'Het was fantastisch om de opera met zo'n grote groep mensen tot stand te brengen', zegt ze enthousiast. Het regisseren van de films was natuurlijk heel anders. 'Wat er tijdens de opfriscursussen gebeurde, was grillig en onvoorspelbaar. Wel kon je op elkaar inspelen en voor beelden zorgen. Als iedereen met een schrift in een bankje zit, levert dat altijd saaie plaatjes op.'

Films die Loes Witteveen maakte over plattelandsontwikkeling en aids

Kilio – The Cry (Tanzania 2002)

Een portret van door aids getroffen plattelandsgemeenschappen en van de betrokken ontwikkelingswerkers.

When I die, tell Eliza (Zambia 2004)

Het verhaal van Eliza roept professionals op om aids-wezen te ondersteunen bij het voorzien in hun levensonderhoud.

From Darkness to Light (India 2005)

Over het gevecht tegen hiv/aids van een Indiase ngo en de ervaringen van Aziatische ontwikkelingswerkers.

When the Beat of the Drum Changes, the Steps will Follow (Ghana 2005)

Over de aidsproblematiek in West-Afrika.

Close Concerns, Distant Mountains (Tanzania 2007)

Aziatische en Afrikaanse professionals leren van elkaar hoe ze kunnen omgaan met de veranderingen die hun werk ondergaat onder invloed van hiv/aids op het platteland.

Witteveens vakgebied is voorlichting en mediacommunicatie. Na haar studie *Theater and media for development* was ze betrokken bij theaterprojecten op het gebied van landbouwvoorlichting en media op de Antillen en in Nicaragua. Veertien jaar geleden begon ze als docent bij VHL in Deventer bij de richting TREAT, die ze nu coördineert. Tussendoor deed ze ook onderzoek naar

de vormgeving van internationaal en intercultureel onderwijs bij Agrarische onderwijskunde van Wageningen Universiteit. Momenteel werkt ze aan haar PhD. 'Zelf vind ik het een beetje brutaal om te zeggen dat mijn werk uniek is. Over de hele wereld zijn er zoveel verschillende projecten. Het mooie van de films is dat ze laten zien dat professionals bereid zijn om verantwoordelijkheid te nemen om dingen op te pakken', zegt Witteveen.

ZORG EN TEDERHEID

Terugkijkend op de serie realiseerde ze zich steeds meer hoe belangrijk het is om goed en mooi te filmen. 'Gaandeweg wordt de schoonheid van ieder verhaal, van ieder mens, steeds belangrijker in mijn filmwerk. Bij de eerste films maakten cursisten deel uit van de crew, maar dat deed afbreuk aan de kwaliteit van de opnames.' Vanaf de derde film is er alleen met een professionele ploeg gewerkt. 'Filmtechniek, inhoud en ontroering hangen samen. Een persoonlijk verhaal is een geschenk, waar je met de grootst mogelijke zorg en tederheid mee om moet gaan. Zo'n interview laat je niet door de eerste de beste gek met een camera vastleggen. De openheid waarmee mensen meewerken aan projecten is zo bijzonder, dat vertrouwen mag je niet beschamen.'

De laatste film, 'Close Concerns, Distant Mountains', brengt VHL- en WUR-alumni uit Afrika en Azië samen. Binnen enkele weken komt de film uit. En dan is de serie af. 'De films tonen het belang van nationale structuren en nationale respons. Wij duwen en trekken aan taaie en trage lokale processen. Dat is niet superflitsend, maar moet wel gebeuren. Het debat over hiv/aids en plattelandsontwikkeling heeft zich nu uitgekristalliseerd. Het wordt hoog tijd voor iets anders.' <

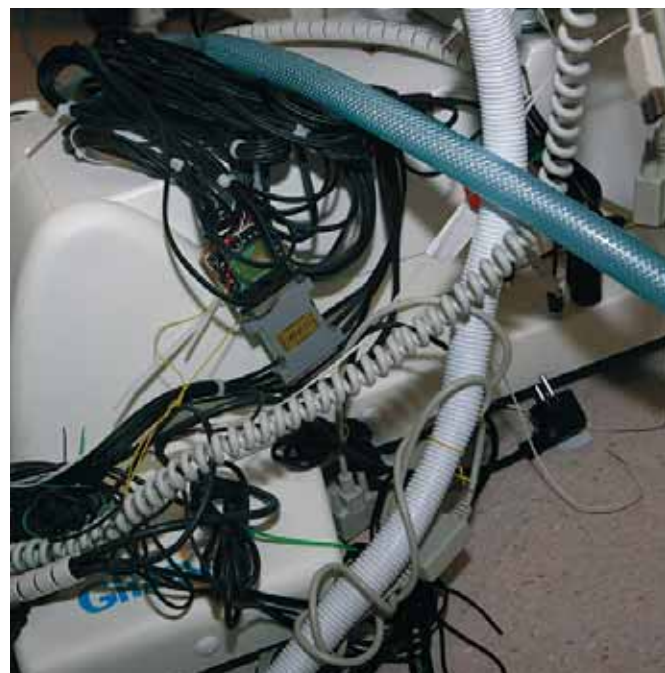
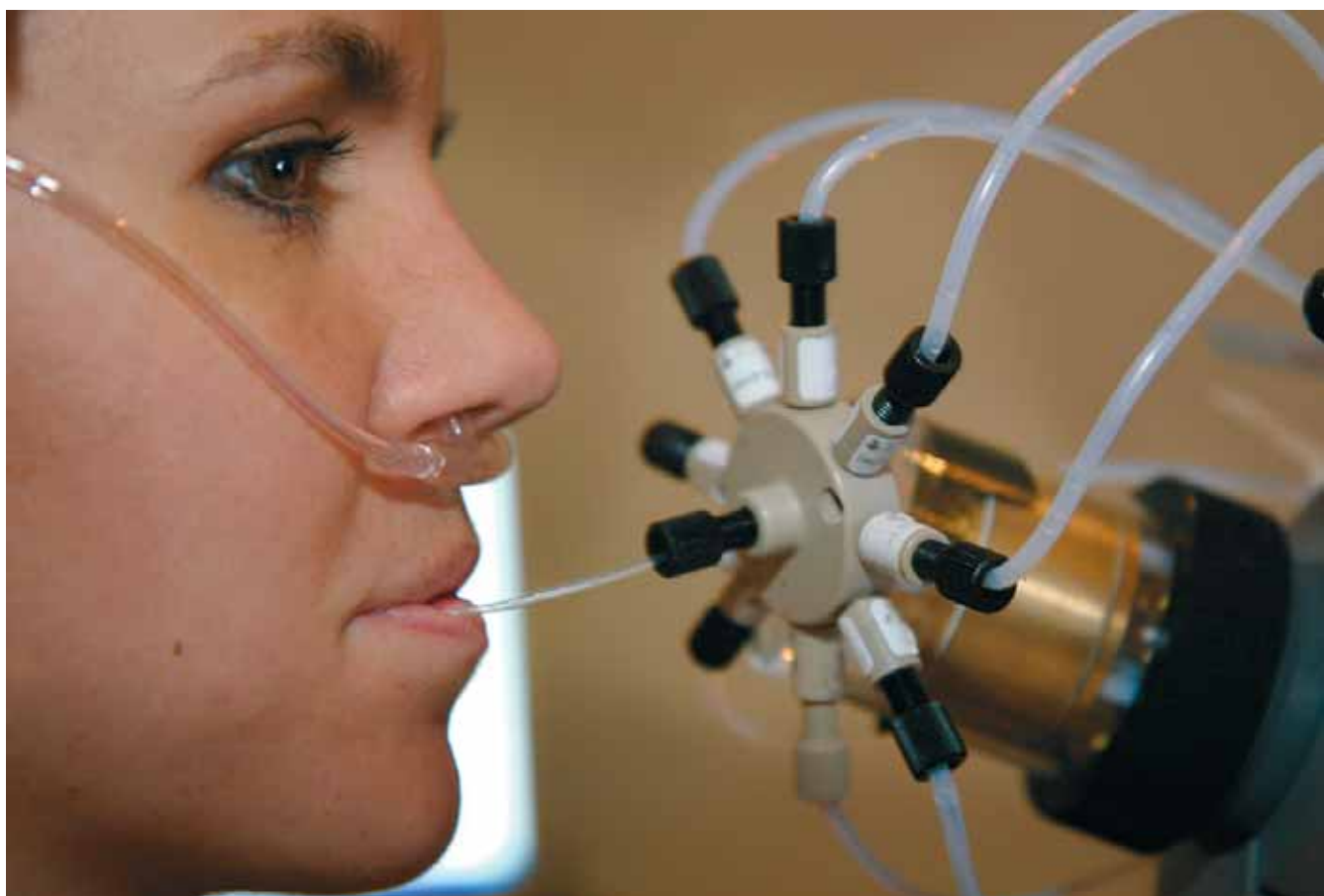
IN BEELD

SMAAKONDERZOEK/ foto's BART DE GOUW

De week van de smaak is nog maar net voorbij of in Wageningen barst het festival Food4you los over gezondheid en lekker eten. Hoe smaak eigenlijk precies werkt, dat onderzoeken de wetenschappers van Top Institute Food and Nutrition in hun lab op de bovenverdieping van het Restaurant van de Toekomst. Twee

jaar geleden bouwden ze een eigen onderzoeksopstelling met een olfactometer – die geurzin meet – en een gustometer – voor de smaak. 'We kijken wat geur bijdraagt aan de smaakbeleving', vertelt onderzoeker Harold Bult (op de foto links). Geur kan bijvoorbeeld het gevoel van romigheid beïnvloeden. De

opstelling met de twee apparaten – liefkozend Olav en Gustav genoemd – is populair. De tandartsstoel waar proefpersonen in plaatsnemen is tot eind van het jaar volgeboekt voor onderzoek. Bij de officiële opening van het Restaurant van de Toekomst, donderdagochtend 4 oktober, is het duo dan ook van de partij. / YdH

OUDE KOEIEN

UIT DE ARCHIEVEN VAN WAGENINGEN UR

PIPOWAGENS VOOR DAKLOZE STUDENTEN

Een nostalgische foto in Resource van vorige week: een eerstejaars student die bij gebrek aan een kamer in een caravan woont. Tot halverwege de jaren negentig was het een bekend verschijnsel in Wageningen. In 1980 had de toenmalige Landbouwhogeschool zelfs even het plan om dakloze studenten onder te brengen in Pipowagens.

De kamernood in Wageningen is 'structureel hopeloos', schrijft het Wagenings Hogeschoolblad in september 1980. Het probleem is zo groot dat de hogeschool overweegt om in samenwerking met de Stichting Studentenhuysvesting (SSHW) – tegenwoordig Idealis – luxe schafkteten in te zetten.

De schafkteten halen de landelijke pers. 'Wageningen wil studenten onderbrengen in Pipowagens', schrijven de kranten. De woonwagens zijn genoemd naar de beroemde televisieclown die samen met echtgenote Mamaloe, dochter Petra en indiaanvriend Klukkluk in een circuswagen door de wereld trekt, met eeuwige opponent en circusdirecteur Dikke Deur in zijn kielzog.

Er is in die tijd net een nieuwe huurwet van kracht geworden die het voor particulieren onaantrekkelijk maakt nog kamers aan studenten te verhuren. En daarmee is in één klap de relatief gunstige situatie op de kamermarkt van ruim een jaar eerder ongedaan gemaakt.

In april 1979 telde de Stichting Studenten Huisvesting nog vijfhonderd lege kamers. Anderhalf jaar later is de situatie geheel omgekeerd. In plaats van een

Als de Landbouwhogeschool in 1980 aankondigt dat de woningnood wordt opgelost met 'luxe schafkteten', schrijven de kranten: 'Wageningen wil studenten onderbrengen in Pipowagens'. / foto De Gouwe Stek

overschot is er een schrijnend tekort, constateert de Commissie Studentenvoorzieningen.

Er worden tal van noodmaatregelen bedacht. De eerste optie is aankoop van een huis in het Utrechtse Elst, waar twaalf studenten kunnen worden gehuisvest. Daarnaast zouden er 25 tweepersoonscontainers moeten worden geplaatst op verschillende universiteitsterreinen. En de derde mogelijkheid is ten slotte de Pipowagen.

In totaal kunnen op die manier 153 studenten aan een noodwoning worden geholpen, denkt de Landbouwhogeschool.

Studenten die gebruikmaken van de noodvoorziening moeten na verloop van tijd doorstromen in het kamerbestand van de SSHW. De gedachte is dat de Pipowagens nog voor de winter overbodig zouden worden.

Ze zijn dan ook bedoeld als 'zeer tijdelijke

woonruimte' voor maximaal 24 mensen op het parkeerterrein van sportcomplex De Bongerd. Maandhuur: honderdvijftig gulden, ofwel een kleine zeventig euro. Tegelijk werkt de SSHW aan een meer structurele oplossing. Aan de Marijkeweg in Wageningen worden 324 nieuwe woon-eenheden voor studenten gebouwd. Als de winter geen roet in het eten gooit, zegt voorzitter P. van der Schans van de stichting, dan kunnen de woningen in mei van het volgend jaar gereed zijn.

De SSHW stuurt in september 1980 aan 125 woningzoekenden van wie verondersteld wordt dat ze zonder woonruimte zitten, een uitnodiging om gebruik te maken van de noodvoorziening. De helft reageert niet, en van de rest hebben er vijftig al een kamer gevonden. Uiteindelijk zijn er maar twee studenten die het wel willen proberen in een Pipowagen.

Het is een aandoenlijk idee: de dakloze student krijgt een plek in een eenpersoons woonwagen, geparkeerd op een terrein van de universiteit. Maar 'niet geheel onbegrijpelijk' is er 'weinig laaiend enthousiasme', constateert het Wagenings Hogeschoolblad bijna twee maanden nadat de eerste plannen zijn geopenbaard. De twee Pipoliefhebbers moeten genoeg nemen met een plekje in de studentenwoning in Elst, waar dan nog drie kamers leeg staan.

De structureel hopeloze kamernood was toch nog gelenigd. Zonder Pipowagens. / Jan Braakman

WERKPLEK

NINA JOOSTEN

EEN BAAN MET NUTTIGHEIDSGEVOEL

De afgelopen week is Nina Joosten, onderzoeksassistent bij PPO Fruit in Randwijk, iedere dag bij fruittelers op bezoek geweest om te kijken hoeveel last ze hebben van vruchtboomkanker. En vandaag snijdt ze in het lab knopjes van perenbomen in tweeën die ze heeft geplukt in de Randwijkse boomgaard. 'Dode knoppen komen veel voor bij peren, vooral bij het ras Conference. Door een schimmelziekte gaan de knopjes dood waar anders volgend seizoen een bloemtrosje uitkomt waaruit de peren groeien. We proberen hier meer over de schimmel te weten te komen.'

Met in de ene hand een groot pincet en in de andere een chirurgisch mesje snijdt Nina de kleine knoppen door. Dan legt ze deze in een petrischaaltje met een voedingsbodem, om te kijken of er schimmel uit de knopjes groeit, en welke.

Bijna twintig jaar werkt Nina als analist al mee aan gewasbeschermingsonderzoek op verschillende plekken binnen Wageningen UR. Ze werkte met bacteriën, virussen en schimmels. Maar steeds op tijdelijke contracten. 'Zeker in het begin heeft dat als voordeel dat je niet inzakt en veel ervaring opdoet', vertelt ze. 'Maar zo langzamerhand begin ik de onzekerheid zat te worden.' Toch vindt ze haar werk fantastisch. 'Dit werk geeft een hoog nuttigheidsgevoel. Ik ben niet echt een wetenschapper, ik doe liever praktijkgericht onderzoek.'

In Randwijk is het wel veel rustiger en wat minder dynamisch dan op leerstoelgroepen als Virologie en Fytopathologie, waar ze eerder werkte. 'Hier is het geen komen en gaan van studenten en aio's.' / Yvonne de Hilster

foto Guy Ackermans

M.I.

Na een paar jaar met veel eikels en beukennotjes barst het op de Hoge Veluwe van de wilde zwijnen. Omdat het afschieten de laatste weken niet snel genoeg gaat, staat de provincie Gelderland een omstreden jachtmethode toe: de drukjacht. Onzin, zei Alterra-ecoloog Geert Groot Bruinderink in de Volkskrant. Als je de natuur haar gang laat gaan bereikt de zwijnenpopulatie vanzelf een evenwicht. Schieten of laten lopen?

KOGELS VOOR DE ZWIJNEN?

door GERT VAN MAANEN en KORNÉ VERSLUIS

‘Als je de natuur haar gang laat gaan, moet je ook de hekken weghalen’

Gert Jan Spek, coördinator grofwild van de Faunabeheereenheid Gelderland

‘Tegen dat standpunt van Bruinderink is niet zo veel in te brengen, als je alle consequenties maar aanvaardt. Je hoeft niks te doen, maar dan moet je wel accepteren dat er jaren zijn dat er heel veel varkens doodgaan van de honger. De vraag is of je die sterfte ethisch verantwoord vindt. De nieuwe jachtmethode is nodig omdat er nog te veel varkens lopen, en we er maar weinig afschieten vanaf de wildstoel. Normaal lok je de varkens met voer en schiet ze dan af, maar nu er veel voedsel beschikbaar is, komen de dieren niet meer. In juli en augustus schoten we zeventig tot tachtig dieren per dag, nu nog maar een stuk of vijf. Dat is te weinig. Wij schatten dat er in de zomer wel zesduizend varkens rondliepen. Daarvan zijn er nu ongeveer 2500 geschoten of onder een auto gekomen, maar het blijven er te veel. En als je er nu niets aan doet hebben we volgend jaar weer veel te veel dieren.’

‘We gedragen ons nu te vaak als natuurboeren’

Dr. Fred de Boer van de leerstoelgroep Resource Ecology, onderzoekt olifanten in zuidelijk Afrika

‘Ecologen spreken liever niet meer van ecologisch draagvermogen. Dat is een verouderd concept dat uitgaat van een statische natuur die je in de werkelijkheid niet vindt. In het Krugerpark gingen de beheerders er lang van uit dat de draagkracht maximaal achtduizend dieren was. Met behulp van de jacht hielden ze de populatie op dat niveau. Sinds een paar jaar doen ze dat niet meer en is de populatie gegroeid tot twaalfduizend. Dat heeft effect op de vegetatie, maar niet zodanig dat er sterfte is door voedselgebrek. De modellen voorspellen dat er minder jongen komen als er minder voedsel beschikbaar is, maar daarvoor is nog geen enkel ecologisch bewijs. Je ziet wel dat grote bo-

men te lijden hebben onder de dieren. Als je vindt dat de natuur haar gang moet gaan, zou ik denken dat je ook de hekken rond de Veluwe moet weghalen. Nu staan we de varkens alleen toe om op de droge Veluwe te lopen en in natuurgebied de Meinweg in Limburg. Als ik een varken was zou ik liever naar de rijkere gronden trekken langs de rivieren. Maar ik verwacht dat er niet veel draagvlak is voor zo’n plan als mensen merken hoeveel schade de dieren doen aan landbouw en in tuintjes.

Is die drukjacht dieronvriendelijk? Vraag het jezelf maar af. Wat is vervelender. Drie keer per jaar rennen voor je leven, of een half jaar elke dag de kans op die ene knal?’

foto Matthijs Broere

men te lijden hebben onder de dieren. Ik denk dat je het natuurlijke proces zijn gang moet laten gaan. Vroeger, zonder menselijk beheer, konden de soorten ook naast elkaar bestaan. Ik denk dat je dan fluctuaties krijgt op een langere tijdschaal. Nu zijn er veel olifanten, over honderd jaar zijn er weer meer bomen. Ik ben niet principieel tegen de jacht, zeker niet als het geld oplevert voor natuurbeheer zoals dat in Afrika vaak gebeurt. Maar nu gedragen we ons te vaak als natuurboeren. Wij bedenken hoe de natuur eruit moet zien, en doen dan alles om die situatie te bereiken. Terwijl we ons beter zouden kunnen schikken naar de natuur.’

‘Mensen willen niet geconfronteerd worden met dode zwijnen in het bos’

Huib Baayen, adjunct-opleidingsdirecteur Bos- en natuurbeheer bij Van Hall Larenstein en voormalig docent Faunabeheer

‘Er zijn twee opvattingen: ‘laat de natuur zijn gang maar gaan’ en ‘de jacht is nodig’. Ik zit er een beetje tussenin. Een experiment op een klein terrein waarop niet gejaagd wordt, lijkt me zinnig. Maar voorlopig vind ik de drukjacht een redelijke optie. Als je nu zou stoppen met de jacht, terwijl er zoveel zwijnen zijn, verwacht ik veel narigheid voor de zwijnen, en ook voor boeren en omwonenden, omdat de zwijnen zullen proberen uit te breken als ze honger krijgen. Bovendien willen mensen denk ik niet geconfronteerd worden

met veel dode zwijnen in het bos. De jagers voelen de drukjacht als een compromis. Liever organiseren ze een drijfjacht, waarbij de zwijnen met honden en drijvers worden opgejaagd. Het nadeel daarvan is dat de dieren dan met veertig kilometer per uur door het bos denderen, en het moeilijk is om nauwkeurig te schieten. De één schiet een poot eraf, de andere een snuit, dat wil je niet hebben. Als het goed is, gaat het er bij de drukjacht rustiger aan toe, waardoor jagers de dieren met één schot doden. We houden de zwijnen kunstmatig opgesloten op de arme gronden van Nederland. Dat is geen natuurlijke situatie. Dan moeten we nu niet ineens natuurlijk gaan doen. In Engeland lossen ze het anders op. Daar zijn niet de natuurgebieden omrasterd, maar de tuinen. Dat zou misschien ook een oplossing kunnen zijn. In Duitsland wordt de populatie klein gehouden door de jacht. Daar staat om de paar honderd meter een hoogzit. Ik denk niet dat dat in Nederland zou aanslaan.’

‘De jacht verstoort sociale verbanden in een populatie’

jagen en bijvoeren uit den boze. In halfslachtige situaties, waarbij je wel gaat bijvoeren en jagen, wordt het al gauw lastig om nog een goede ethische discussie te voeren. Met die ingrepen verander je namelijk het gedrag van de dieren ingrijpend. Dan krijgen we op de Veluwe uiteindelijk veel schuwere zwijnen. Niet jagen maakt het gedrag van de zwijnen dus natuurlijker en zal waarschijnlijk ook de natuurbeleving van mensen verhogen. Ook verstoort de jacht de sociale verbanden in een populatie. Wat dat betreft zou je liever hele families willen weghalen, zoals ze bij olifanten wel doen.’

Paul Koene, etholoog bij de Animal Sciences Group

‘Het is maar wat je wilt: echte natuur of een soort extensieve vorm van landbouw. Ik ben geen expert op het gebied van wildbeheer, maar toch denk ik dat het al dan niet hebben van hekken niet altijd een overtuigend argument is. Zelfs als er ergens geen hek omheen staat, blijven sommige populaties soms opvallend honkvast. Ze hebben vaak geen echt alternatief, want een natuurlijke situatie bestaat in Nederland simpelweg niet meer. Desondanks houd ik het liefst vast aan ecologische principes. En dan is

VISIE V.O. REDACTIE

‘Het is dumping in een verkapte vorm’

KIPPENVLERKJES

Landbouwminister Gerda Verburg liet deze week weten dat bij de export van kippenvlerken en -ruggen naar Ghana geen sprake is van exportsubsidies of oneerlijke handel. En het zou de Ghanese overheid bovendien vrij staan om invoerrechten te heffen. Was de hele commotie over Nederlandse dumppraktijken dan een storm in een glas water?

Dr. Niek Koning, landbouweconoom bij Wageningen International en de leerstoelgroep Agrarische economie en plattelandsbeleid

‘Het klinkt heel ernstig dat de goedkope kipdelen naar Ghana gaan en wij de luxe delen zelf houden. Toch zegt me dat niet zoveel. Het is een algemeen verschijnsel dat mensen met een dunne portemonnee minder luxe producten kopen dan mensen met een dikke portemonnee. Op het verhaal dat Ghana de vrijheid heeft om invoerrechten te heffen, valt echter wel het nodige af te dingen. Toen enkele jaren geleden de Ghanese regering de invoertarieven op onder meer rijst wilde verhogen, meldde het IMF zich voor een gesprek. Ghana heeft daar een grote schuld, dus konden ze die hogere invoerrechten wel op hun buik schrijven. En bij de onderhandelingen rond een nieuwe handelsovereenkomst eist de Europese Unie juist dat Afrika de invoertarieven verlaagt. Ik heb niet het gevoel dat Den Haag in deze gevallen erg zijn best heeft gedaan om het IMF of Brussel op andere gedachten te brengen. De minister heeft formeel gelijk als zij zegt dat er sinds 2003 geen subsidies meer worden verleend op pluimveevlees dat wordt uitgevoerd naar West-Afrika. Maar Brussel staat agrarische ondernemers nu bij met inkomenstoelagen. Dat drukt de prijs van veevoer en zo pikt ook de pluimveesector een graantje mee. Marktverstoring is dus nog aan de orde van de dag: niet in de vorm van open dumping, maar dumping in een meer verkapte vorm.’ / GvM

RECTIFICATIE AFVAL BESTAAT NIET

In de brief ‘Afval bestaat niet’ (Resource 4) staat helaas een fout. Ten onrechte staat erin dat de raad van bestuur niet heeft gereageerd op de oproep van professor Louise Vet om een Cradle to Cradle-wal-halla te creëren aan Wageningen UR. Onze excuses.

Wageningen Environmental Platform (WEP)

TRANSGENE GEWASSEN

Toepassing van transgene gewassen leidt wereldwijd tot minder gebruik van pesticiden. Dat schrijven onderzoekers binnenkort in het blad *Pest Management Science*. De onderzoekers, onder wie de Wageningen Gijs Kleter, verrichtten een literatuurstudie naar het gebruik van gen-gewassen en bestrijdingsmiddelen op verschillende plekken in de wereld. Conclusie: het milieu heeft er baat bij, en de mensen profiteren zeker. Toch blijft de Europese consument, met actiegroep Greenpeace voorop, tegen. Het voornaamste argument van Greenpeace is onzekerheid. We weten nog niet voldoende van transgene gewassen om ze veilig te kunnen gebruiken. ‘Bij onzekerheid verdienen het milieu en de ge-

zondheid van mens en dier het voordeel van de twijfel’ schrijft Greenpeace. Tien jaar geleden waarschuwde de milieubeweging tegen superonkruiden. Inmiddels wordt er in de Verenigde Staten haast alleen nog maar gensoja verbouwd, en staan China en Brazilië vol met gen-techgewassen, maar een superonkruid is er nog steeds niet. Hetzelfde geldt voor de risico’s voor de volksgezondheid. Er is nog nooit niemand doodgegaan aan gensoja. Verder zouden er meer bestrijdingsmiddelen worden gebruikt door de introductie van herbicideresistente gewassen. Die gaan namelijk niet dood gaan aan een dosis extra gif, dus zouden boeren ongeremd de spuit gaan hanteren. Blijkt niet te kloppen, rekenen Klether en de zijnen uit.

Boeren gebruiken juist minder gif. Tenslotte zouden gengewassen zorgen voor ecologische armoede op de akkers. Een akker met genmaïs is inderdaad geen aanwinst voor de natuur. Maar een gewone bespoten akker is ook bepaald geen rijk ecosysteem. De doemscenario’s blijken dus niet te kloppen. Het sterke punt van het argument van Greenpeace is echter dat het decennia houdbaar is. Er zullen altijd gaten zitten in de wetenschappelijke kennis, hoeveel onderzoek er ook wordt verricht. Voor bangmakerij is altijd ruimte. / Korné Versluis

HR

Henk van Ruitenbeek

DE HOOOG

PROEFKONIJNEN

In de vroegere huizen van de toekomst te Rosmalen en Vilvoorde woonden geen mensen. Daar konden de bezoekers zich alleen vergapen aan de duurste apparaten en de nieuwste snufjes. Hoe anders is het gesteld met ons Restaurant van de Toekomst Futurum, want in Wageningen bedrijven we de keiharde wetenschap. Onze eigen psychologen en sociologen weten dat mensen de boel belazeren als ze een vragenlijst moeten invullen en al helemaal als het om eten en drinken gaat. Daarom is onze nieuwste

dure eettent volgehangen met camera’s om iedere beweging van de bezoekende proefkonijnen bij de kassa te registreren. Dat is goed voor de wetenschap en nog beter voor het bedrijfsleven. De resultaten zullen opzienbarend zijn en voer voor de massamedia. De billenknijper blijkt bij de kassa geen ordinaire viererik te zijn, maar een fijnproever die behalve van Trijntje ook van Wijntje houdt. De afgestudeerde managers van de McDonaldsuniversiteit zullen zien dat de kleine hamburger geen junkfood meer is

zoals de oude BigMac, maar een bewuste junkchoice is geworden. Wat het verschil is wordt ons binnenkort wel duidelijk gemaakt door onze professoren. Er is een probleem. We weten nog niet wat er na het bezoek aan het Futurum gebeurt, maar er wordt gewerkt aan een subsidieaanvraag om alle proefkonijnen van een chip te voorzien, zodat we ook hun gedrag in het gewone leven kunnen analyseren. / Kees de Hoog

‘Mosquitoes like smelly feet, so it’s better not to shower’

PHD PARTY

The seven graduate schools of Wageningen University are holding for the first time a joint party for their PhD candidates on Friday 19 October. The dinner is already fully booked, but PhD students of the graduate schools can still register for the comic act and the dancing at student club Ceres, and vote for your favourite music. Go to www.wageningenphdparty.nl. / YdH

WHAT’S ON

Thursday 4 October
20.30 / Babette’s Feast, Danish film, see www.movie-w.nl
23.00 / Fingerlickin’ the Cumback at Unitas.

Friday 5 October
20.30 / Babettes Feast, Danish film, see www.movie-w.nl
21.00 / Jazz in WICC Down Under bar with Jasper Somsen Trio.
23.00 / Tropical Party at International Club.

Saturday 6 October
17.00 / Oktoberfest in café Meijer.
20.30 / Shut up and sing, US film, see www.movie-w.nl.
22.30 / Colourful, international gay and lesbian dance event in De Wilde Wereld.
23.00 / The Beyond, Unitas.
23.00 / Shot Party at International Club. Shots of all drinks available and free taxis to get home.

Sunday 7 October
16.00 / Open traditional music session in Café de Zaaier.
16.00 / Ill Skill Squad do breakdance at Unitas.
20.30 / Ninotchka, Greta Garbo classic, see www.movie-w.nl.

Tuesday 9 October
20.00 / Murphy’s Quiz Night in café Tuck.
21.00 / German *bierfest* in De Bunker and Woeste Hoeve flat pubs. See www.debunker.eu

Thursday 11 October
19.30 / Popronde Wageningen, in Junushoff and cafés in town centre.
20.30 / Sound of sands, Belgian film about Africa, see www.movie-w.nl.
22.00 / Rock concert by RaZz in Stedia cafe.
23.30 / Popronde after party at Unitas.

CORRECTION

Due to miscommunication, the letter ‘No such thing as waste’ (Resource 4) contains a mistake. The letter states, incorrectly, that the Executive Board did not respond to Professor Vet’s call to turn Wageningen UR into a Cradle to Cradle paradise. Our apologies!

Wageningen Environmental Platform (WEP)

CONSERVATIONISTS DON’T UNDERSTAND AMAZONIAN SETTLERS

Nature conservationists make wrong assumptions about local settlers in the Amazon, concludes sociologist Kei Otsuki. Communities of Amazonian settlers are less traditional than conservationists would like them to be. Policy could be improved by basing it more on the settlers’ reality.

The Japanese Kei Otsuki worked both as an ethnographer and a development practitioner among colonists in Pará, in the eastern part of the Amazon area in Brazil. She found that nature conservationists often have a wrong impression of the life of the settlers. Basing their work on international discourses on conservation, conservationists often formulate projects which assume that the settlers share the same values about the forest as the traditional community-based forest dwellers, who are generally engaged in farming and cattle keeping. Moreover, when starting projects with the settlers where the objective is to preserve the Amazon, they target groups of people who stay in the same place. The real settlers, however, are always on the move and their communities have changing boundaries. What’s more, they are relatively recent migrants from elsewhere. They do indeed keep cattle for milk production, but they are also involved in trading land even though this is illegal. As a consequence, settlers tend not to want to cooperate in projects to maintain the forest, because the projects do not tie up with their livelihoods.

Otsuki’s main recommendation therefore is to first better understand the life of local settlers, before starting conservation projects. The situation has also changed. While in the eighties deforestation of the Amazon was mainly done by large logging companies, nowadays, due to public pressure, these big companies have adopted reforestation projects. The small settlers however continue to cause deforestation, because policies focused on them have not worked. One reason for this is that different ministries have

A settler from the north-east of Brazil with her son and nephew standing on a felled tree in Lagoa do Ouro, part of Novo Paraíso (New Paradise), an agrarian reform settlement set up in 1988 in the state of Pará. / photo Kei Otsuki

different policies. There is an agency for colonisation that redistributes land to poor farmers to promote their economic performance. On the other hand, however, the ministry for environmental affairs limits what they can do with a rule that they may only use twenty percent of the newly bought land. Moreover, neither ministry has the means to monitor their policies. Based on a better understanding

of the real life of settlers, socially oriented rules that allow more flexible land use combined with better monitoring would be a better idea, concludes Otsuki. / JT

Dr Kei Otsuki defended her thesis ‘Paradise in a Brazil Nut Cemetery’ on 20 September at Wageningen University. Her promotor was Prof. Jan Douwe van der Ploeg of the Rural Sociology Group.

WANTED: MALES WITH SWEATY FEET

Researchers letting themselves be bitten by mosquitoes to find out what attracts malaria mosquitoes seem to be a thing of the past. And if lots of students sign up to help Niels Verhulst with his project for the Laboratory of Entomology, even the researchers in Africa will no longer have to walk around in shorts to find out how many malaria mosquitoes there are in an area. A mosquito trap containing the smell of your feet will do all the work.

What is required? ‘We would prefer you not to consume alcohol or garlic in the 24 hours before,’ says Verhulst. ‘And if you’ve just taken a shower you’ll be less attractive to mosquitoes, so it’s better not to wash your feet. People get a kind of container with six marbles, which they roll over their feet for ten minutes. The marbles are used to test whether the mosquitoes find you attractive,’ explains Verhulst. Then he looks at which smells come from the feet. ‘Participants have to keep their feet in a

bag while we pump air through it for an hour and a half. We then analyse the air.’ Verhulst urgently needs people who are prepared to help him with his research. But volunteers must be male. ‘Women smell different during or after menstruation.’ Unlike food tests, there is no financial compensation for helping the entomologist. ‘We hope that students will be motivated by knowing that the study is helping the fight against malaria.’ / RE

SNAPPED

WHO?
Veronca Pišorn, a Slovenian/US law student from Ljubljana. Currently working as an au-pair in Wageningen, at a Studium Generale lecture on human rights.

WHAT BRINGS YOU HERE?
I'm not a student at the University, but I try to attend as many educational activities as possible. And my friend, Froukje

Wielenga, who I know via the Amnesty International Student Group, is joining me.

AMNESTY STUDENT GROUP?
Yes, I'm quite active besides being au-pair! I think people with specific knowledge have the 'obligation' to help other people, especially in the field of human rights. Right now we're working to organise a movie night with the film 'Transe'. / **ABa**

GM CROPS LESS HARD ON ENVIRONMENT

Farmers who grow transgenic crops use lower amounts of pesticides and therefore put less pressure on the environment, conclude RIKILT researchers and their international colleagues in a literature study soon to be published in Pest Management Science.

The total land area devoted to genetically modified crops is now twice the size of Spain. Most gm crops are more resistant to disease as a result of the modification they have undergone. Some manufacture their own insecticide through the implanted genes of the *Bacillus thuringiensis* soil bacteria, for example Bt cotton and Bt maize. Other crops can survive treatment with a broad-spectrum herbicide such as Round Up: weeds are killed but the crop survives as a result of genetic modification.

The International Union for Pure and Applied Chemistry, an organisation representing the chemical industry, started a project in 2002 in which researchers from nine countries examined the effect of the

introduction of genetically modified crops on pesticide use. The leader of the recently completed project, Dr Gijs Kleter of RIKILT, is also first author of the study which will be published soon.

The publication indicates that in the United States – where companies and the government have collected more data than in other countries – farmers who grow herbicide-resistant soya, maize and cotton use 25 to 33 percent less pesticides than farmers who grow the same unmodified crops in their fields. Similar figures are also found in other countries. In Canada, for example, farmers growing herbicide-resistant rapeseed use 37 percent less pesticides.

In addition to environmental advantages, gm crops have more in their favour, say the researchers. Agricultural labourers and farmers come less into contact with pesticides and consumer exposure to pesticides is also less. / **WK**

WAGENINGEN TO START ONLINE HEALTH COACHING

Wageningen UR is going to set up an internet health coach together with health insurance company UVIT. The coach will offer people tailor-made health advice. Nutrition chair Professor Frans Kok and Edwin Velzel, chairman of the board of the insurance company, announced this on Wednesday evening, 3 October.

Kok said that the two parties have agreed to work together to build the digital coach during the coming five years. The aim is that the site not only contains scientific information on healthy eating, but also discussion forums and the possibility for personal guidance when following a weight-loss plan.

UVIT is the second largest health insurer in the Netherlands. Wageningen UR and UVIT are also holding discussions with Philips about equipment for self-testing. The Dutch College of General Practitioners (NHG) is taking part in the planning too, Kok said. Kok: 'It must be an authoritative undertaking. At the moment it's a

jungle of self-tests and health advisors on the internet. There's a lot of rubbish. We want to be able to offer advice based on the latest insights. And the advice that the coach provides must coincide with advice given by physicians.'

Kok expects that the health coach will also provide new data for research, and hopefully lead to funding for research on knowledge gaps when it comes to healthy food. 'We think that people will find it easier to lose weight if they get personal advice, and that they will be able to fall back on the coach when they hit a difficult patch.'

Site visitors will fill in many details about their lifestyle, and these will be passed on to their health insurance company. 'One of things we are still considering is the way in which the data will be used,' says Kok. 'We don't want people to be put off because they are afraid that the insurance company will use the data to increase their premiums.' / **KV**

ISOW PARTY: SUNSHINE ON A RAINY DAY

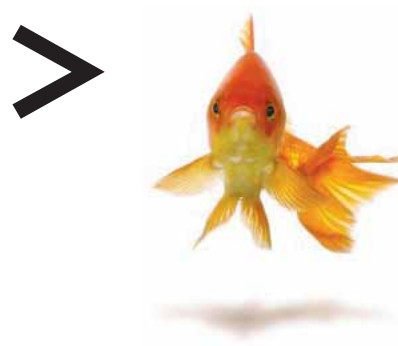
The minute you entered Uitas last Saturday, 29 September, it was clear that the sun was shining even though it was miserable and wet outside. The ISOW Brazilian party lived up to its name.

The evening started with a traditional Brazilian meal, *feijoada*, a dish of beans with meat and rice and of course a veggie alternative. A large group then joined the first workshop to learn the *forró* a Brazilian dance. Not only loose-hipped South Americans took to the dance floor; some Dutch students also did their best, concentrating on swinging to the music. 'ISOW parties are always great. The workshops bring the whole student community together and music gets people going. I hope in future more Dutch students will come to these parties,' said Brigitte Tochtéma a Dutch student doing an MSc in nutrition and health. The evening continued with a *capoeira* demonstration, a traditional fight-dance. According to board member Edwin Zea Escamilla, ISOW is still regarded in Wageningen as a club for international students. 'But we're here for Dutch students too, we aim to be a truly international association. Nearly every year there are several Dutch students on our board. We are different from other organisations, as anyone is welcome to organise whatever their creativity inspires them to do. I would call on everyone who has a good idea to come and talk to us – we are open to all ideas.'

A student gives a capoeira demonstration during the ISOW Brazilian party last weekend. / photo GA

By eleven the dance floor was packed as the DJ took over with South American beats. The only thing missing during the evening were Brazilian temperatures, but the Latin vibes made up for the cold. / **ABa**

De commotie over acht studenten die voor hun ontgroening een goudvis moesten opeten, berust volgens de Amsterdamse vereniging Unitas op een grapje. De feuten kregen in Groningen wel een goudvisje in een flesje, maar met de opdracht die veilig naar Amsterdam te brengen. Jongerenafdeling PINK! van de Partij van de Dieren blijft verbolgen. De goudvissen hebben volgens de dierenliefhebbers geleden onder ‘ernstige stress’ als gevolg van een bezoek aan de discotheek.

Amerikaanse onderzoekers hebben een onverwachte ontdekking gedaan: levende fossielen doen aan hete seks. Primitieve cycaspalmen blijken hun mannelijke kegels op te warmen zodat die een giftige geurstof uitstoten waardoor met stuifmeel bedekte insecten de hort op gaan. Zij worden vervolgens aangetrokken door de milde geurstof in de vrouwelijke kegels en zorgen zo voor bevruchting.

BASTIAAN

BABYPOEP

Laten we vandaag eens beginnen een leuk weetje dat ik tijdens mijn studie op-gepikt heb. Poep is bruin. Poep bestaat voor een groot gedeelte uit darmbacte-riën. Toen ik microbiologie volgde, kwam ik er achter dat darmbacteriën niet bruin zijn. De belangrijkste, E. coli, is wit en bij andere bacteriën kom je allerlei kleuren tegen. Maar nergens in het koninkrijk van deze kleine rotzooivreters zien we het fonkelend bruin dat ‘s ochtends na de eerste kop koffie zo mooi kontras-teert met het stralende wit van de pot. Wat blijkt, de bruine kleur wordt veroor-zaakt door dode bloedcellen. Verdomd. Nu we het toch over poep hebben, als lid van de Wageningse burgerrugbyclub kom ik regelmatig in contact met dat ge-deelte van de Nederlandse bevolking dat iedere ochtend om dezelfde tijd opstaat en wiens weekeinde altijd op zaterdag en zondag valt. Inderdaad, de werkende mens. Zodoende beland ik wel eens in een gesprek over dingen waar je als jon-ge student niet dagelijks mee geconfron-teerd wordt: zwangerschappen bijvoor-beeld. Tijdens het douchen hoorde ik een kers-verse vader vertellen dat de bevalling heel natuurlijk was verlopen. Er moesten alleen wat hormonen worden toege-diend om de zaak wat te versnellen – zeg maar, wat koffie voor je darmen doet – omdat de baby in het vruchtwater gepoept had. In het vruchtwater gepoept? Bij mijn we-ten komt de spijsvertering pas op gang als er eerst gekauwd en geslikt is en dat een ongeboren kind al zo vroeg Tom Cruise-achtige aspiraties krijgt en zijn tandvlees in de moederkoek zet, leek me onwaarschijnlijk. Ik zat er naast, ver-telde de trotse vader, ongeboren baby’s kunnen wel degelijk ontlasten. Het is dan niet echt poep, maar een soort ap-pelstroop. Nou heb ik wel eens gehoord dat poep van je eigen kind niet stinkt (wat mijn eigen vader overigens heftig ontkent), maar om het te gaan vergelijken met ap-pelstroop vind ik wel het andere uiterste. De medische term meconium en vooral de volksterm kinderpek lijken me beter passen bij dit goedje. Toch maakte die vergelijking iets in me los, want opeens schoot het me te binnen: dode bloedcellen. Een kijkje op Wikipedia wees uit dat dode bloedcellen er geen drol mee te maken hebben, maar toch: hoera voor de microbiolo-gie. / Bastiaan Molleman

‘HOUD JE EMOTIES IN BEDWANG’

Er wordt geschreeuwd, gescholden en geduwd. De politielinie van zes agenten wordt doorbroken door relschoppende demonstranten. Vierdejaars studenten van Van Hall Larenstein in Velp leven zich echt uit in hun rol van oproerkraaiers. Hun medestudenten met politiepetten en -jassen kunnen hen niet tegenhouden, dinsdag 2 oktober tijdens een college over conflicthantering bij de minor Ontwikkelingsplanologie.

Het opstootje was een rollenspel tijdens het college, onder leiding van gastdocent Theo Vaal die al jaren bij de Amsterdamse politie werkt. ‘Soms word je geconfron-teerd met een situatie die je leven veran-dert’, vertelt Vaal met licht Amsterdams accent. ‘Zo zat ik bijna dertig jaar geleden als jonge politieman achter een fietsendief aan, maar werd ik onverwachts met een gewapende overvaller geconfronteerd. Hij had me makkelijk kunnen neerschieten, maar liet zich arresteren. Later bleek de overvaller de Joegoslavische crimineel en latere oorlogsmisdadiger Arkan te zijn. Ik heb hem altijd willen vragen waarom hij toen niet geschoten heeft. Na zijn veroor-deling ontsnapte Arkan uit de Bijlmerba-jes en maakte jaren later naam als Servi-sche militieleider. Toen hij door het Joego-slavië-tribunaal in Den Haag werd ge-zocht, is hij geliquideerd. Ik zal dus nooit antwoord op mijn vraag krijgen. Dit was natuurlijk een unieke gebeurtenis, maar ook jij kunt, als je zo meteen de deur uit-stapt, in een situatie belanden waaraan je niet kunt ontsnappen’, vertelt Vaal, met de twintig studenten en een handvol docen-ten ademloos aan zijn lippen. En zo deelt Vaalt tijdens het college over conflicthantering meer persoonlijke erva-ringen. Topcrimineel Willem Holleeder is voor hem ook al geen onbekende. In zijn college belicht de politieman het ontstaan van conflicten en vooral hoe ermee om te gaan. ‘Laat je niet gaan. Het is heel be-langrijk om je emoties en agressie in be-

VHL-studenten spelen een rollenspel tijdens het gastcollege van Theo Vaal. / foto GA

dwang te houden. Als één van de partijen rustig blijft, ontstaat er meestal geen con-flict’, benadrukt hij. De theorie wordt tijdens een geënsce-neerde burenruzie in praktijk gebracht. ‘Zo’n ruzie is een enorm conflict dat vaak al lang speelt, en dat moet de politie dan even oplossen.’ Hij is tevreden over de manier waarop de leerlingen dat aanpak-ken. Bemiddelen, de partijen scheiden, mensen stoom laten afblazen, het ge-sprek aangaan en afspraken maken, Vaal ziet het allemaal terug. Minder makkelijk blijkt het om links- en rechts-extremistische demonstranten uit elkaar te houden. Giebelend horen de stu-denten de opdracht aan. Zes van hen hij-sen zich in een politie-outfit met pet en jas en gaan tussen de twee groepen in staan. Wat uitgelaten geschreeuw, geduw en getrek later, grijpt Vaal in. ‘Eén van jul-lie heeft de leiding, die moet het heft in handen nemen’, spreekt hij de tijdelijke agenten toe. De blauwe pet blijkt ook de vijf docenten te passen, die agressieve voetbalsupporters moeten tegenhouden. Na de nepschermutseling vraagt Vaal hoe de studenten het hebben ervaren. ‘Wel la-

chen!’ en ‘een nieuwe manier van lesge-ven’ klinkt het. ‘Het was leuk om van rol te veranderen’, vindt docent Lubbert Hakvoort, die Theo Vaal uitnodigde. ‘Als je in een linie staat, is het heel intimiderend als je zo’n groep op je af ziet komen.’ Conflicthantering past volgens hem goed in de minor Ont-wikkelingsplanologie. ‘In dit college wordt het natuurlijk uitvergroot, maar deze mi-nor leidt nieuwe procesmanagers op die straks ook met weerstanden en conflicten om moeten kunnen gaan.’ Het is heel wat anders dan een standaard hoorcollege, meent Jan Koelstra. ‘Later zal het wel van pas komen. Je verandert natuurlijk niet in één sessie, maar je neemt het toch mee.’ ‘Misschien gebruik je de volgende keer intuïtief wat je hier hebt opgestoken,’ denkt Bart Melisse. Joost Tilborghs, de student die de voetbal-hooligans aanvoerde, vond de les heel in-teressant. ‘Er wordt een beroep op je be-sluitvaardigheid gedaan. Zelf kan ik lang twijfelen, maar nu wordt je gevraagd om direct op te treden.’ De studenten overwegen niet om de over-stap naar de politie te maken. / ABr

HOE ERG IS HET OM ETEN WEG TE GOOIEN?

De discussie die Wageningen Environ-mental Platform (WEP) woensdag 26 september verzorgde in eethuis Zeezicht, moest gaan over het nieuwe milieuconcept *Cradle to Cradle*. Maar de aanwezige studenten spraken vooral over het milieubeleid van Wageningen UR dat in hun ogen maar niet wil deugen.

De avond begon met een documentaire waarin de belangrijkste uitgangspunten van Cradle to Cradle duidelijk werden ge-maakt. Zo moet een product volledig af-breekbaar zijn en als voedsel dienen voor organismen. Eventuele niet-afbreekbare stoffen moeten beschouwd worden als een hoogwaardige grondstof voor nieuwe spullen. Het idee is dat hierbij geen kwali-

teitsverlies optreedt. Het concept is popu-lair in het Witte Huis en in China, omdat de consumptie dan niet aan banden hoeft te worden gelegd en omdat afval een po-sitieve klank kan krijgen. De inhoud van de documentaire kon ie-dereen verteren tijdens een stevige vegeta-rische maaltijd, waarna de discussie los-barstte. Het veertigkoppige publiek, waar-van de helft buitenlandse studenten wa-ren, had veel te zeggen over duurzaam-heid. Het kostte de gespreksleider dan ook moeite om het onderwerp Cradle to Cradle vast te houden. De discussie ging al snel over recycling, milieubeleid en het weggooiën van eten in de kantines. Hier kwam een zwak punt van het nieuwe con-cept aan het licht, want een van de toe-

schouwers meende dat het niet erg was om eten weg te gooien, zolang het maar voedsel zou zijn voor organismen. Spoedig ging de discussie helemaal over het milieubeleid van Wageingen UR. Alle aanwezigen waren ontevreden over het gebrek aan milieubewustzijn van de uni-versiteit. De algemene tendens was dat er veel te weinig wordt gedaan met de ken-nis die we hebben en ‘that we don’t prac-tice what we preach’. Een student merkte op dat het ook aan de studenten zelf is, want ‘wij zijn de universiteit’. Een ander wierp tegen dat het instituut ook een be-paald klimaat moet scheppen waarin ei-gen initiatieven een kans krijgen. / NM

Het is een hype in Leiden die wonderlijk genoeg nog niet is overgewaaid naar Wageningen: studenten laten wildvreemde reizigers via bemiddeling van couchsurfing.com een nachtje op hun bank slapen. Een studente Japans ziet het aanbieden van een slaapplek als een manier om xenofobie te bestrijden en meer over andere culturen te weten te komen. ‘Voor mij is het echt idealisme. Eigenlijk maak je de wereld een betere plek’.

’s Ochtends studeren is een ramp, terwijl het ’s avonds van een leien dakje gaat. Zo zit het althans bij kakkerlakken, ontdekte een Amerikaanse onderzoeker. De insecten moesten de geuren van pepermint en vanille onderscheiden. Als ze dat ’s avonds deden, onthielden ze meerdere dagen wat ze hadden geleerd. In de ochtenduren waren ze echter niet in staat nieuwe informatie op te slaan. Kortom: ‘Kakkerlakken zijn zwakzinnig in de ochtend en geniën in de avond’.

Zowel in Delft als in Maastricht hebben de mensa’s steeds vaker last van meeters. Vooral bejaarden prikken graag een vorkje mee. In Maastricht is al besloten mensen die niet over een universiteitskaart beschikken voortaan een kwart meer te laten betalen. Een 78-jarige Maastrichtenaar erkent dat hij al jarenlang zo’n drie keer in de week met twee lotgenoten in de mensa gaat eten. ‘Wij zijn alledrie alleen en hebben geen vrouw meer die voor ons kookt’.

ZEEZICHT, NU MET AFWASMACHINE

Biologisch vegetarisch eethuis Zeezicht is zaterdag 29 september, na een jaar verbouwen op hun nieuwe locatie in café De Overkant aan de Bevrijdingsstraat, officieel heropend. Het was even wennen, maar het eten is nog beter geworden, én – dat is nieuw – het eethuis heeft nu een afwasmachine.

Zeezicht is in 1979 opgericht door studenten en een begrip in Wageningen. Na 27 jaar moest het eethuis verhuizen omdat er op de oude locatie niet meer aan de vergunningen voldaan kon worden. De heropening, na een jaar verbouwen, is groots gevierd. Overdag was er een workshop sushi maken – uiteraard vegetarisch – en een borrel waarbij het gitaarcombo Los Tres Casanovas lekkere muziek uit verschillende landen in Latijns-Amerika speelde en locoburgemeester Stella Efdé een lintje doorknipte. Op de borrel werd ook nog wat gespeculeerd over waar de naam van het eethuis vandaan komt. De eerste versie is dat Zeezicht bij de oprichting uitkeek op café Het Strand. En wat voor uitzicht heb je vanaf het strand? Juist, zeezicht. De tweede versie is dat het vorige huis soms uitzicht had ‘op zee’: het lag wat lager dan de huizen er omheen en de riolering was er niet helemaal in orde. Na de officiële opening was er een beslo-

ten diner voor sponsors en de ouders van de bewoners, met tot besluit een feest voor iedereen en een optreden van de band The Killer Pigeons, die eigen nummers en stevige covers speelde. ‘Er waren niet zo veel mensen als we hadden verwacht, maar het was voor ons zelf vooral een ontlading dat we eindelijk klaar zijn met verbouwen,’ vertelt Zeezichtbewoner Niels. Zijn huisgenote Laura vertelt dat ze behalve het wekelijkse koken ook een grote moestuin op de Eng hebben. ‘Dat is best veel werk. En sinds september loopt de catering ook opeens heel goed. We krijgen een of twee bestellingen per week. We hebben veel vaste recepten als pompoensoep. Mijn favoriet is risotto en Niels maakt heel lekkere quiches.’ Zeezicht heeft zes bewoners en rond de vijftig vrijwilligers, van wie er sommige eens per jaar helpen en anderen elke maand. Op donderdag serveert het eethuis voor acht euro een driegangenmenu, en op vrijdag is er de kroeghap voor vijf euro. Laura: ‘Vooral die kroeghap loopt heel goed. We hebben soms wel veertig eters. Dan moeten we wel eens improviseren, want soms is het eten halverwege op en moet er hals over kop een nieuw gerecht bedacht worden. Waarom ik hier woon? Een combinatie van lekker eten en idealen.’ / NM

Bezoekers aan de bar van café De Overkant tijdens de officiële heropening van eethuis Zeezicht, dat sinds een jaar in het café huist. / foto GA

ANNEMIEK VAN VLEUTEN
STUDENTENKAMPIOEN WIELRENNEN

Koud twee dagen na ontvangst van haar Wageningse bul is Annemiek van Vleuten Nederlands Studentenkampioen Wielrennen op de weg geworden. De wedstrijd, op zaterdag 29 september, ging over 65 kilometer op de Utrechtse heuvelrug, in vijf rondes van dertien kilometer met in elke ronde twee klimmetjes. Annemiek demarceerde vlak voor het ingaan van de laatste ronde. ‘Ik kreeg een

gaatje omdat het peloton niet snel reageerde’, vertelt Annemiek. Het gat werd nooit groter dan vijftig seconden. ‘Zeker die twee klimmetjes waren afzien, vooral omdat ik door een gebroken rib niet staand kan klimmen.’ Annemiek rijdt volgend seizoen voor de UCI-wielerformatie Vrienden van het Plateland, die samengaat met Therme Skin Care. / YdH

HET ECHTE
WERK

EEN REBELLENLEIDER
ALS BUURMAN

Om te bekijken of de studie Tropische bosbouw echt iets voor hen is, gingen Wilg van der Wal en Bryndis Perdijk van Van Hall Larenstein in Velp op snuffelstage. De twee derdejaars studenten Bos- en natuurbeheer brachten vorig schooljaar twee maanden door in Suriname, waar ze een ondernemingsplan maakten voor een dorp in de jungle. Wilg vertelt over hun ervaringen.

‘We moesten hard vechten om die snuffelstage voor elkaar te krijgen, want we hadden na bijna twee jaar Westerse bosbouw weinig bagage om naar de tropen te gaan. We hebben in Suriname voor een lokale ngo een ondernemingsplan ontwikkeld voor een dorp in het oerwoud. De bewoners zijn bosnegers, die langzamerhand ook aan de welvaart ruiken, in de vorm van mobiele telefoons en auto’s. Ze willen zelf commerciële activiteiten ontwikkelen. We hebben ter plaatse marktonderzoek gedaan en een ondernemingsplan bedacht voor een houtzagerij. Juist doordat mensen op die manier bewust worden van de marktprijzen, bosproducten en bosgebruik, leren ze op een duurzame manier met hun eigen bos om te gaan. We schrijven nu, vanuit Nederland, een aanvraag voor een donororganisatie om geld los te krijgen voor de machines. Het was best lastig om in Suriname te werken. De landelijke data zijn oud en onbetrouwbaar en mensen hebben vaak enthousiaste ideeën die niet altijd even reëel zijn. Er was geen echte begeleiding bij de stage. Iemand van de ngo maakte ons buiten zijn eigen werktijd wegwijs.

Verder moesten we zelf recente informatie opduikelen en uitzoeken waar de kansen lagen. We hebben een huisje gehuurd in het stadje Moengo. Onze buurman was Ronnie Brunswijk, die hebben we nog de hand geschud. Dat hij een voormalige rebellenleider is, hoorden we pas later. Wel zag je nog de kapotgeschoten woningen van twintig jaar geleden, en er zaten overal tralies voor de huizen. Om naar het dorp te gaan, hebben we fietsen gehuurd. Het was een uurtje fietsen. Veel mensen spreken Nederlands, alleen in de dorpen niet. Wij hebben een beetje Surinaams geleerd en verder bestond de uitwisseling uit handen- en voetenwerk. Alles bij elkaar hebben we verschrikkelijk veel geleerd. Allebei hebben we besloten om Tropische bosbouw te studeren. We hebben daar zo genoten van de cultuur, hoe de mensen met elkaar leven. Nederland is zo bureaucratisch, in Suriname kun je makkelijker iets beginnen. Als je zelf initiatief toont, kom je daar veel verder. Het is best bijzonder dat Bryndis en ik op dezelfde opleiding en in dezelfde klas zitten. We zaten in het begin van het eerste jaar in hetzelfde projectgroepje, en daarna kregen we een relatie. In Suriname hebben we veel aan elkaar gehad. We konden het werk mooi verdelen en daarnaast was het fijn om samen ideeën te kunnen bespreken. In gezelschap zijn we heel open, we hadden dan ook enorm veel contact met de lokale bevolking. De mensen vonden het leuk om ons overal mee naar toe te nemen in het land, naar allerlei niet-toeristische plekken.’ / ABr

De Haagse actiegroep Zorg voor Dieren wil niet dat stadsboerderijen om educatieve redenen dieren uitlenen aan schoolklassen. Het vervoer naar de klassen en aaiende kinderen zouden de dieren – en dan vooral kippen – zenuwachtig maken. Bovendien zijn ‘klaslokalen vaak te bedompt voor kippen’. Wij steunen de Haagse diervrienden en zouden graag zien dat de onderwijsminister erkent dat scholen onverantwoorde houderijsystemen zijn.

Er is afgelopen week een ware ‘planetoïdenregen’ over Nederland neergedaald. Maar liefst elf hemellichamen zijn naar een landgenoot vernoemd. Dit jaar vielen onder meer de journalisten Chriet – ‘wondere wereld’ – Titulaer, wijlen Henk – ‘Apollo Henkie’ – Terlingen en kunstnieruitvinder Willem Kolff in de prijzen. In totaal zijn nu zo’n driehonderd van de ruim vijftienduizend genummerde planetoiden vernoemd naar Nederlandse mensen, steden of fenomenen. / GvM

PRIKBORD

prikbord@cereales.nl

VOOR JE MOOISTE FOTO, JE EERSTE VERHAAL, JE EIGEN CARTOON

LANDHEREN

De huisgenoten Bonne Postma en Rienk Venhuizen, beiden student Tuin- en landschapsinrichting bij Van Hall Larenstein Velp, liepen zaterdag 30 september verkleed als landheer door het bos tijdens de Posbankwandeling. Ze wilden, net als VHL-studenten van andere richtingen, de wandelaars laten zien wat hun opleiding inhoudt. Ondanks de prikkende pruiken hadden ‘de gekke landheren’ een leuke ochtend. Bonne: ‘In onze gehuurde kostuums speelden we de heren van de landgoederen Biljoen en Beekhuizen. We hadden ruzie over een bomenlaan die onze terreinen scheidt.’ Rienk: ‘Ik wilde het cultuurstukje in de natuur behouden, maar Beekhuizen wilde de oude bomen kappen om ruimte te maken voor dingen die er uit zichzelf willen groeien.’ De meeste wandelaars bleven even staan voor hun toneelstukje. Bijna iedereen bleek de oude bomen te willen behouden. ‘Wij probeerden mensen er dan wel bewust van te maken dat die bomen ook onderhoud nodig hebben’, besluit Bonne. / YdH, foto Wim Foppen

AANTREKKELIJKE STINKVOETEN GEZOCHT

De tijd van onderzoekers die zich in de naam der wetenschap laten lekprikken om te ontdekken wat malariamuggen lekker vinden, lijkt voorbij. Alleen kwekers van muggen onthouden hun ledematen nog, om de insecten te voeren. De ingenieurs en doctors houden meestal hun kleren aan. En als er veel studenten gaan meedoen aan een project van Niels Verhulst bij de leerstoelgroep Entomologie, dan hoeven de onderzoekers zelfs in Afrika niet meer in een korte broek naar buiten om te testen hoeveel malariamuggen er in een gebied zitten. Een muggenval, met daarin de geur van jouw voeten, zal dan al het werk doen. Wat wordt er van je gevraagd? ‘We hebben liever niet dat je 24 uur van tevoren alcohol of knoflook gebruikt’, zegt Verhulst. ‘En als je je net gewassen hebt, ben je minder aantrekkelijk voor muggen, dus het is beter om je voeten niet te wassen.’ Misschien goed om te weten, als tijdens een wandelvakantie

in Scandinavië je muggenstick op is. Het is niet nodig om een paar oude sokken in te leveren. ‘Mensen krijgen een soort houder met daarin zes knikkers, die ze tien minuten over hun voeten heen rollen. De knikkers worden gebruikt om te testen of je aantrekkelijk bent voor de muggen’, zegt Verhulst. Vervolgens kijkt hij welke geurstoffen van de voeten afkomen. ‘Deelnemers moeten anderhalf uur lang hun voet in een zak houden waar we lucht doorheen pompen. Die lucht vangen we op, en wordt dan geanalyseerd.’ Verhulst is nog hard op zoek naar mensen die aan dit onderzoek willen meedoen. Maar de vrijwilligers moeten wel van het mannelijke geslacht zijn. ‘Vrouwen ruiken anders tijdens of na hun menstruatie.’ Een vergoeding voor deelname, gebruikelijk bij voedingsproeven, kan de entomoloog niet bieden. ‘Wij hopen dat studenten overstag gaan als ze weten dat dit onderzoek helpt in het gevecht tegen malaria.’ / Richard Esser

